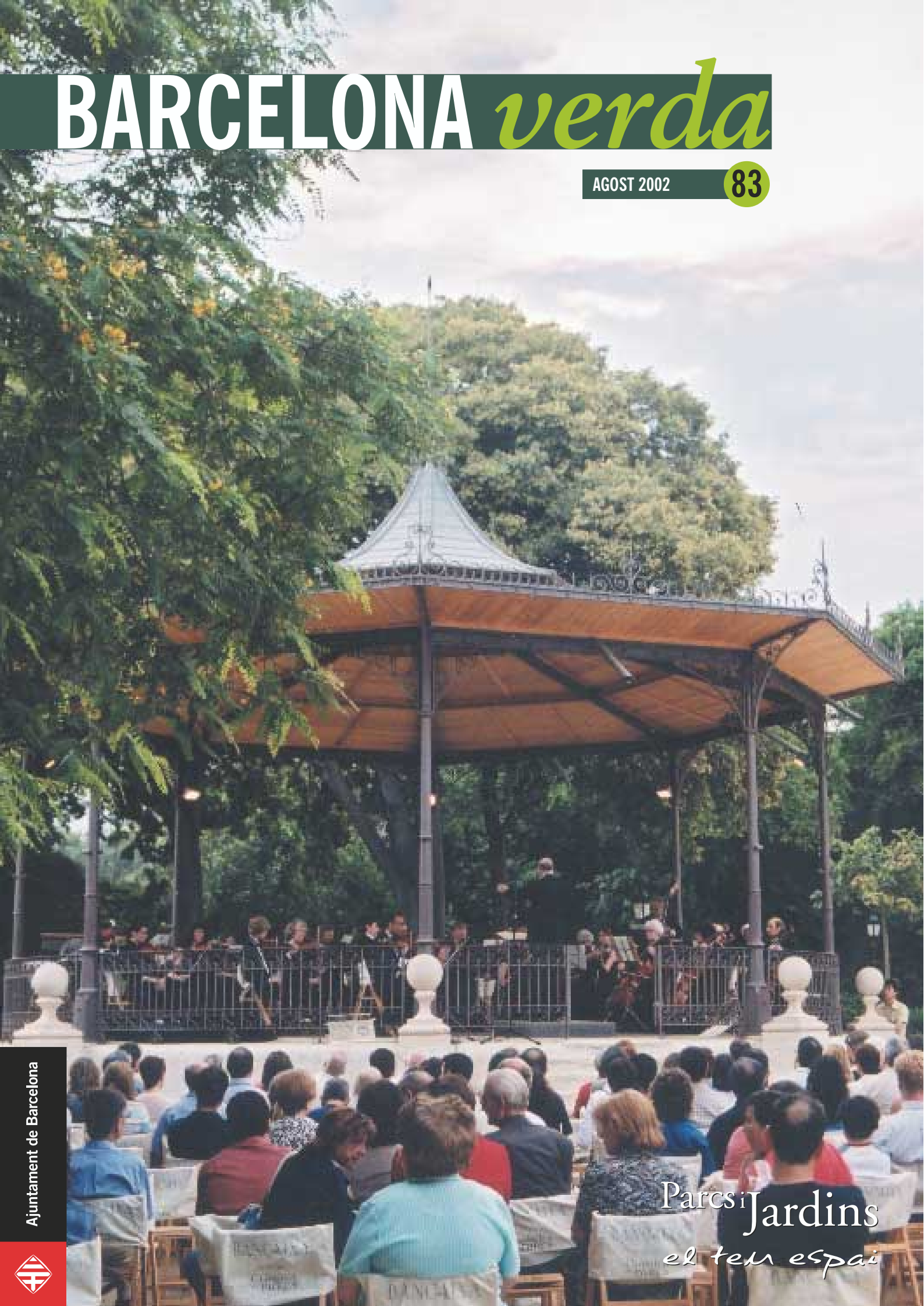

BARCELONA *verda*

AGOST 2002

83

BARCELONA *verda*

Publicació bimestral
Núm. 83 agost del 2002

Presidenta
Imma Mayol i Beltran

Vicepresidenta
Marina Subirats i Martori

Edita
PARCS I JARDINS DE BARCELONA
INSTITUT MUNICIPAL
Tàrragona, 173
08014 Barcelona
Tel.: 93 413 24 00
Fax: 93 413 24 24
E-mail: parcsijardins@mail.bcn.es
www.bcn.es/parcsijardins

Director
Joan Conde

Coordinació
Gabriel Arranz

Cap de redacció
Maria Rosa Salvadó

Consell de redacció

José Luis Almudí
Antonia Barba
M. Alba Fransi
Teresa Franquesa
Dani García
Xavier Hernández
Joan A. Verdager
Núria Ugena

Consell assessor
Escola Tècnica Superior
d'Arquitectura: Miquel Vidal
Foment de les Arts Decoratives (FAD):
Xavier Rovira

Servei de Promoció Educativa de
Barcelona: Antònia Hernández
Diputació de Barcelona: Manuel Canes
Escola d'Agricultura de Barcelona
(UPC): Xavier Fàbregas
Direcció de Serveis de Vigilància
Ambiental de Barcelona:
Margarida Parés
El Tinter, S.A.L.: Àngel Panyella

Gestió, producció editorial i impressió
El Tinter, S.A.L.
(empresa certificada ISO 14001
i EMAS)
Tel.: 93 357 00 50

Col·laboradors d'aquest número:
Martí Barba, Pepe Encinas, José Luis
Gallego, Josep M. Huertas Claveria,
Elisenda Ledesma i Anna Zahonero

Disseny i maquetació
Manuel Reyes

Assessor lingüístic
Marià Pou Nadal

Fotografia
Dani García, Alonso José Fernández,
Manel Raya

Foto portada
Dani García

Subscripcions
Núria Ugena

Tiratge
10.000 exemplars

Barcelona Verda no comparteix necessària-
ment les opinions expressades pels autors dels
articles publicats en aquesta revista.

Paper reciclat
Cyclus offset
Torras de 115 i 170 g

Copyright: Reproducció autoritzada amb
indicació de la font. Se'n sol·licita còpia.

EDITORIAL

Falta titular3

NOTÍCIES4

AGENDA 21 DE BARCELONA

Objectiu 10: ser més sostenibles,
ser més solidaris12

EL PERSONATGE

Jordi Bellmunt 14

B VERDA16

PARCS DE CIUTAT

Les Planes també són a l'Hospitalet.....20

REPORTATGE

Parcs i Jardins inicia un
Pla Especial d'Actuacions22

L'OPINIÓ

Obtentors, per Elke Embo.....25

PAISATGISME

Biennals Europees del Paisatge26

EDUQUEM PER A LA SOSTENIBILITAT

Joves investigadors.....28

APUNTS DE JARDINERIA

Els treballs a la tardor30

MOLT CAMP PER CÓRRER.....32

DIRECTORI VERD38

La portada

Clàssica als Parcs

La glorieta que hi ha davant la Cascada del Parc de la Ciutadella va lluir esplèndida la nit del 12 de juliol. Una orquestra nord-americana, la Santa Monica Chamber Philharmonic, va donar-li vida amb un concert que va deixar meravellats els assistents. En la imatge es pot veure l'interès del públic per la peça que interpreten els músics, la qual cosa és del tot comprensible: bona música, vespre d'estiu, un parc romàntic...

Editorial

Parcs per gaudir l'estiu

Ja som a l'estiu, i els espais verds de la ciutat s'han posat a to amb el tarannà dels seus habitants i visitants. Tot i ser una ciutat costanera, i, a més, amb un litoral reiteradament guardonat, Barcelona no té tan sols platges per passar les calors estivals. En aquest període, els parcs donen molt joc. Al mes de juliol, i com està passant des de fa set anys, cinc parcs històrics de la ciutat s'han omplert de música clàssica i ofereixen un escenari incomparable per gaudir de bones interpretacions a l'aire lliure. El cicle Clàssica als Parcs ja és –valgui la redundància– un clàssic dels vespres d'estiu barcelonins. Un clàssic apreciat per un públic creixent, fet que demostra la solidesa de la proposta de Parcs i Jardins per a l'agenda cultural de la ciutat.

Els parcs també poden ser un bon destí per prendre el sol i remullar-se una mica. Dos d'ells, el de la Creueta del Coll i la popularment coneguda com “la Platgeta de l'Eixample”, a l'interior d'illa de la Torre de les Aigües, posen piscines al servei dels usuaris durant els mesos d'estiu. Val a dir, però, que l'espai per excel·lència en aquest sentit són els més de 4 km de platges que té Barcelona. De platges netes, equipades i, aquest any, més accessibles i més segures gràcies a les polseres identificatives per als nens i a la millora dels accessos per a les persones amb mobilitat reduïda.

I mentre us ajuden a passar la calor, els espais verds de Barcelona es preparen per donar la benvinguda a la tardor: us ho explicarem en el pròxim número. ■

Joan Conde del Campo
director gerent de Parcs i Jardins

La Clàssica inunda de música els parcs de Barcelona

Clàssica als Parcs, el cicle estiuenc de música clàssica a l'aire lliure organitzat per Parcs i Jardins, ha tancat amb èxit la setena edició. Més d'un miler de persones han gaudit, de manera gratuïta, dels vint concerts interpretats per joves músics i de l'actuació de la Santa Monica Chamber Philharmonic.

La Santa Monica Chamber Philharmonic va tocar a la glorieta de la Ciutadella, recentment restaurada

Els amants de la música han pogut accedir de franc a 1.100 localitats distribuïdes entre cinc parcs i vint concerts

El juliol passat es va tancar amb èxit la setena edició del cicle Clàssica als Parcs, que mostra el compromís de Parcs i Jardins amb la promoció cultural de la ciutat en un doble vessant. D'una banda, d'acord amb l'esperit mediterrani d'ús dels espais públics per a la celebració d'esdeveniments de tota mena, recupera els espais verds de la ciutat per acostar la música clàssica als ciutadans, que en poden gaudir gratuïtament. De l'altra, aposta pels joves intèrprets i fa una aportació a la consolidació de la seva carrera, encara incipient, oferint-los l'oportunitat d'actuar i donar-se a conèixer.

UN PROGRAMA DE QUALITAT

Clàssica als Parcs ha ofert un programa de 20 concerts de petit format interpretats en cinc jardins històrics de la ciutat: la Ciutadella, el Turó Park, els Jardins de Ca n'Al-

timira, el Jardí de la Tamarita i els Jardins de Rubió i Lluch. La tria dels espais ha obeït, com de costum, a la seva idoneïtat, pel recolliment i la serenitat que transmeten, i a la bellesa dels seus elements arquitectònics. La programació s'ha completat amb els artistes convidats de la Santa Monica Chamber Philharmonic, una orquestra californiana de corda i vent. El concert, que va tenir lloc el 12 de juliol davant la Cascada del Parc de la Ciutadella, amb peces de Haydn, Bach, Still i Boccherini, va complir les expectatives generades per una formació d'una qualitat avalada per diversos enregistraments i gires per Europa, els Estats Units i Àsia.

La qualitat de la interpretació, però, no es va limitar a la formació nord-americana. L'alt nivell dels joves músics que han interpretat la resta de concerts estava garantit

gràcies a la selecció feta per un jurat format per membres de l'Auditori, el Conservatori Superior de Música i el Gran Teatre del Liceu. Van ser ells els que van triar la programació i els intèrprets definitius a partir de les propostes presentades en la convocatòria pública que va obrir Parcs i Jardins.

L'APOSTA PELS JOVES INTÈRPRETS

El format de Clàssica als Parcs va canviar l'any passat per potenciar els joves intèrprets –menors de 27 anys– de manera que fossin ells els veritables protagonistes. La fórmula és un èxit per les dues bandes: la promoció dels músics i la satisfacció del públic, que continua creixent any rere any. Aquest estiu, els amants de la música clàssica han pogut accedir gratuïtament a 1.100 localitats distribuïdes entre els diferents parcs i jardins, amb uns aforaments que van de les 150 localitats del Turó Park a les 300 dels Jardins de la Tamarita. És a dir, que són concerts de petit format, intimistes, molt adequats per al tipus d'espai on se celebren.

Hi han participat formacions diverses: dos solistes, dos duets i un trio. Els solistes han estat la violinista barcelonina Amaya Barrachina, finalista del Festival de Joves Músics que se celebrarà pròximament a Barcelona, i el guitarrista Alen Garagic, que actualment estudia a Barcelona amb el pro-

fessor Àlex Garrobé (ESMUC) i que ha obtingut, entre d'altres, el Premi Arjau de la nostra ciutat. Els duets han estat el duo de cambra de flauta i piano format per Xabier Aizpurua i Jordi Tarrús, que es va crear tot just l'abril passat i que es presentarà a un concurs de música de cambra el setembre vinent, i Baetulo, un altre duo format per Teresa Galceran (flauta travessera) i Ferran Besalduch (saxo), que ha estat finalista en el concurs de l'Arjau i que actualment col·labora amb el compositor i pianista Gerard López en l'estrena de les obres *Haiku* i *Airoso i Burlesca*. Finalment, el trio ha estat l'integrat per les tres flautistes d'En Clau de Trio, seleccionades per Joventuts Musicals per participar en concerts de la temporada que ve i que van oferir un concert que combinava el repertori clàssic amb obres més modernes. ■

Johanna Cáceres Terán

Segons el parc, l'aforament varia entre 150 i 300 localitats; són concerts de petit format, intimistes, molt adequats per al tipus d'espai on se celebren

El guitarrista Alen Garagic i les flautistes d'En Clau de Trio, dues de les propostes seleccionades per participar a Clàssica als Parcs

A l'estiu, banya't al parc

Les platges i les piscines no són els únics llocs que ofereix Barcelona per gaudir del sol i l'aigua. Alguns parcs se sumen a l'oferta estiuenca de la ciutat obrint piscines d'accés lliure. Aquest és el cas de l'interior d'illa recuperat de la Torre de les Aigües, al districte de l'Eixample, i del Parc de la Creueta del Coll, a Gràcia.

La Torre de les Aigües, a la qual s'accedeix pel carrer Roger de Llúria, núm. 56,

va ser el primer interior d'illa de l'Eixample que es va recuperar per a l'ús públic, el 1985. La piscina, de poca profunditat, és especialment indicada per als més menuts. S'omple només a l'estiu i la seva popularitat ha fet que aquest interior d'illa es conegui com "la Platgeta de l'Eixample". Pel que fa a la Creueta del Coll, la piscina és de dimensions més grans i està envoltada de palmeres, en un entorn natural que fa oblidar que som al mig d'una gran ciutat. ■

Usuaris gaudint de l'estiu a la piscina del Parc de la Creueta del Coll

JULIVERT MEU

Tindreu prou mans? per Joma

Cuinar amb el sol

Coincidint amb el solstici d'estiu i el Dia Internacional del Sol, es va celebrar a Benicarló el vuitè Encuentro Solar, que organitzen la Fundació Terra i Censolar (Centro de Estudios de la Energía Solar). Una de les grans protagonistes d'aquesta trobada va ser la cuina solar parabòlica, que permet cuinar qualsevol plat –fins i tot fregits amb oli– sense utilitzar gas, ni electricitat ni llenya. Funciona únicament amb l'energia dels rajos solars i no produeix cap emissió contaminant.

L'eficàcia i l'eficiència de les cuines solars no tan sols està demostrada, sinó que alguns governs de països en desenvolupament, com és el cas de l'Índia, les subvencionen. No és estrany. Prop de 2.000 milions de persones al món estan afectades per l'anomenada "crisi de la llenya", i aquest recurs representa el 80% del combustible utilitzat a les llars dels països del Tercer Món. La necessitat d'introduir les energies renovables en la vida domèstica sembla, doncs, inqüestionable.

LA BARBACOA DEL SEGLE XXI

La conveniència de les cuines solars, però, no es restringeix al Sud. A casa nostra, el problema no radica en la manca de recursos, sinó en el seu excés (la seva accessibilitat): per cuinar, per exemple, només cal obrir l'aixeta de

la cuina. El resultat: els humans necessitem uns 120 watts diaris per viure (energia endosomàtica), però a la nostra societat consumim més de 10.000 watts!

Tot i que els primers forns solars es van fabricar a Alemanya al segle XVII, fins als anys 50 del segle XX no es desenvolupa la tecnologia que els fa funcionar avui dia, i, de fet, no és fins a la crisi del 1973 que es comencen a prendre seriosament. El funcionament és molt senzill. O bé atrapen l'energia del sol a través de l'efecte hivernacle i fan de forn (cuines d'acumulació; escalfen fins a 160°C) o bé aprofiten la reflexió dels rajos solars en una superfície parabòlica i brillant (cuines de concentració; escalfen fins a 200°C).

La primera versió de la cuina de la fotografia –SK– va ser fabricada el 1984 per l'alemany Dieter Seifert, i actualment n'hi ha més de 1.500 al món. El model més modern evita el perill d'incendi, cosa que el fa especialment indicat per fer barbacoes a l'estiu al camp, sobretot al nostre país, que rep una mitjana de 1.400 hores de sol a l'any. La Fundació Terra, dedicada a canalitzar i fomentar iniciatives que afavoreixen actituds responsables socialment i ambientalment, comercialitza aquesta cuina a Barcelona (per a més informació: 93 601 16 30, o bé www.terra.org). ■

Algunes cuines solars parabòliques s'han utilitzat en hospitals, escoles, centres socials, forns crematoris o per desalinitzar aigua

Cuina solar parabòlica amb una energia efectiva de 2.250 kWh/any. Per aconseguir aquesta energia amb llenya, cal cremar-ne 10,7 tones i emetre 19,6 t de CO₂ a l'atmosfera

Platges netes, segures i accessibles

Un cop iniciada la temporada d'estiu, la campanya d'aquest any a les platges de Barcelona es pot valorar molt positivament. La recuperació del perfil litoral i de les infraestructures que el temporal de la primavera passada havia fet malbé, així com les millores en els serveis i equipaments, que ja vam presentar en el número anterior de *Barcelona Verda*, han donat els seus fruits, i els banyistes, barcelonins i visitants, estan gaudint com de costum d'un dels millors espais de platja urbana europea.

NOUS EQUIPAMENTS I SERVEIS

Amb els seus 4,2 km de longitud, les platges de Barcelona són l'espai de lleure més extens de la ciutat i un dels més visitats: una mitjana de més de cinc milions d'usuaris hi van a prendre el sol i banyar-se en temporada alta. Això exigeix un gran esforç per mantenir aquest espai net i en bones condicions, esforç que augmenta cada any amb la incorporació de nous serveis i equipaments.

En aquest sentit, la campanya 2002 s'ha inaugurat amb tres novetats importants que impliquen una millora en la neteja, en els sistemes de seguretat i en l'accessibilitat per a les persones amb mobilitat reduïda.

En el primer cas, i en el marc d'una campanya per implicar més els usuaris en el manteniment de la platja, s'han posat 25.000 cendrers a disposició dels banyistes perquè no es llencin les burilles a la sorra. Quant a la seguretat, s'ha posat en marxa un sistema de polseres identificatives perquè els nens que s'extravien siguin més fàcils de localitzar. Aquestes polseres, l'eficàcia de les quals es va testar en una prova pilot l'any passat, es lliuren en els cinc punts d'informació de la Creu Roja que hi ha a les platges.

Els cendrers per a les burilles, les polseres identificatives i la nova cadira de bany adaptada són les grans novetats de les platges de Barcelona aquest estiu

CAP A UNA PLATJA SENSE BARRERES

Finalment, pel que fa a l'accessibilitat, a part dels 25 lavabos públics i els dos vestidors adaptats, les platges disposen d'una segona cadira de bany adaptada (la primera es va instal·lar l'any passat) i d'un elevador que permet l'accés a aquestes cadires i a les dutxes adaptades (n'hi ha vuit en aquests moments). Aquesta millora ha estat possible gràcies a la col·laboració de la Diputació de Barcelona, la Creu Roja i l'Ajuntament de Barcelona.

Per tot plegat, les platges de Barcelona han estat reconegudes amb cinc banderes blaves i una menció honorífica en l'aparat de seguretat. ■

Barcelona firma el 'Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat'

El 9 de juliol passat, en presència de l'alcalde, Joan Clos, i de la regidora de Salut Pública i Medi Ambient, Imma Mayol, cent catorze entitats barcelonines van firmar amb l'ajuntament el *Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat-Agenda 21 de Barcelona*. Aquest *Compromís* implica que tant el consistori com les entitats cíviques, universitats i empreses firmants es corresponsabilitzen en el disseny i l'aplicació de les mesures pertinents per avançar en la consecució d'uns hàbits de vida i d'un model de desenvolupament menys agressius amb l'entorn.

Al cap de deu anys de la celebració de la Cimera de la Terra a Rio de Janeiro i a un mes i mig de la Cimera Mundial de les Nacions Unides sobre Desenvolupament Sostenible que tindrà lloc a Johannesburg (Sud-àfrica), Barcelona fa un pas més per a la consecució dels compromisos que es van adquirir llavors: l'elaboració, amb la participació de les entitats socials, d'Agendes 21 locals adreçades a aplicar els principis del desenvolupament sostenible en el govern dels pobles i ciutats. El deu

Joan Clos, alcalde de Barcelona, i Imma Mayol, regidora de Salut Pública i Medi Ambient, durant la firma del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat, el 9 de juliol, al Saló de Cent de l'ajuntament

COMPROMÍS CIUTADÀ PER LA SOSTENIBILITAT- AGENDA 21 DE BARCELONA OBJECTIUS 2002-2012

1. Protegir els espais lliures i la biodiversitat i ampliar el verd urbà
2. Defensar la ciutat compacta i diversa, amb un espai públic de qualitat
3. Millorar la mobilitat i fer del carrer un entorn acollidor
4. Assolir nivells òptims de qualitat ambiental i esdevenir una ciutat saludable
5. Preservar els recursos naturals i promoure l'ús dels renovables
6. Reduir la producció de residus i fomentar la cultura de la reutilització i el reciclatge
7. Augmentar la cohesió social enfortint els mecanismes d'equitat i participació
8. Potenciar l'activitat econòmica orientada cap a un desenvolupament sostenible
9. Progressar en la cultura de la sostenibilitat mitjançant l'educació i la comunicació ambientals
10. Reduir l'impacte de la ciutat sobre el planeta i promoure la cooperació internacional.

sembla que és la xifra màgica: el *Compromís* serà el pla estratègic de la ciutat a desenvolupar en els pròxims 10 anys per aconseguir 10 objectius (amb 10 línies d'acció per objectiu).

L'EXERCICI DE LA CORRESPONSABILITAT

La peculiaritat del *Compromís* de Barcelona és que cadascuna de les institucions, universitats, empreses i altres entitats ciutadanes firmants es comprometen a implicar-se activament en l'elaboració d'un pla d'acció concret i a contribuir d'aquesta manera a la sostenibilitat de la ciutat. D'altra banda, per a la definició dels objectius del *Compromís* s'ha dut a terme un intens procés d'intercanvi a través d'Internet. La *web* de l'ajuntament "www.bcn.es/agenda21" i un programa de gestió d'informació han permès la participació efectiva de centenars d'entitats i milers de persones.

Aquest *Compromís* se suma als dos acords cívics firmats al llarg dels darrers dos anys en els àmbits del trànsit i de la neteja: el Pacte per la Mobilitat i l'Acord Cívic per una Barcelona Neta i Sostenible. ■

Els firmants del 'Compromís' desenvoluparan plans d'acció propis per contribuir a la sostenibilitat de Barcelona

El campus de la UAB vol inserir-se en el seu entorn

El 3 de juliol passat, la Universitat Autònoma de Barcelona va presentar el pla de gestió dels espais agroforestals del

Ferran Rodà, director del CREA, durant la presentació del Pla de Gestió dels Espais Agroforestals del Campus de la UAB

seu campus. L'objectiu del pla és coordinar i potenciar les diferents activitats que es duren a terme en els espais no edificats per conservar i restaurar els valors historicoculturals del campus, facilitar-ne l'ús públic i promoure la integració d'aquests espais—avui una mena de terra de ningú—en la realitat comarcal.

El pla actuarà sobre zones boscoses, enjardinades i conreus, i serà el primer elaborat per un centre universitari seguint la metodologia de la xarxa europea Eurosite de gestors d'espais naturals. Ha estat redactat pel Centre d'Estudis Ambientals de la UAB, amb finançament de la Fundació Territori i Paisatge, dedicada a l'adquisició de patrimoni natural del nostre país per a la seva conservació. En l'elaboració del pla, també hi han participat el Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF), el Servei de Granges i de Camps Experimentals de la Facultat de Veterinària i l'Oficina de Seguretat i Higiene, tots de la UAB. ■

L'ECOSEMÀFOR ● ● ●

VANDALISME

Els humans som animals terriblement contradictoris. De vegades, reivindicuem que se'ns respecti, mentre, alhora, ens comportem d'una forma totalment irrespectuosa amb els altres. Això és el que representa aquesta fotografia del Parc de la Guineueta, presa el 28 de juny passat. Algú va entendre, erròniament, que fer malbé un espai públic és una forma de reivindicació. Però no, no és reivindicació, sinó simple vandalisme.

LLEDONER CENTENARI

A Sant Fost de Campsentelles tenen un arbre molt peculiar. Es tracta d'un lledoner enorme, centenari: un exemplar únic. Com passa amb tots els organismes vius, a partir de determinada edat, els anys vénen acompanyats de problemes de salut. Això ha passat amb aquest arbre emblemàtic, el tronc del qual està mig buit i no pot aguantar el pes de les branques. L'ajuntament ha instal·lat una estructura metàl·lica per sostenir-lo: l'artificial al servei del natural.

COMPROMÍS CIUTADÀ

Avançar cap a una societat més sostenible, en termes socials i ambientals, és responsabilitat de tots. En el cas del govern local, les autoritats polítiques han de comptar amb els ciutadans a l'hora de definir el model de ciutat pel qual treballen, i els ciutadans, pel seu costat, s'han d'implícit activament en la gestió del seu entorn. La firma a l'Ajuntament de Barcelona del Pacte Ciutadà per la Sostenibilitat és un gran pas en aquest sentit.

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

No juguem amb foc

Pla 2002 de prevenció d'incendis forestals. Al bosc o al camp, una petita espurna pot tenir conseqüències fatals. Sobretot ara. Tots podem evitar els incendis. La Diputació de Barcelona hi posa més de 450 persones i 120 vehicles, en col·laboració amb els ajuntaments i les agrupacions de defensa forestal, que treballen tot l'any per cuidar el patrimoni natural. A tu només et demanem que no juguis amb foc.

Compromís per ser més sostenibles i solidaris

Dels deu objectius que componen el *Compromís ciutadà per la sostenibilitat-Agenda 21 de Barcelona*, el darrer és una mena de corol·lari dels nou anteriors, ja que consisteix a “reduir l’impacte de la ciutat sobre el planeta i promoure la cooperació internacional”. Una qüestió aparentment genèrica, però en realitat molt concreta: resoldre la insostenibilitat dels actuals models de vida i la pobresa. Tots dos temes tornaran a protagonitzar, al cap de deu anys de la Cimera de Rio, la nova trobada mundial per al desenvolupament sostenible convocada per les Nacions Unides, en aquesta ocasió a la ciutat sud-africana de Johannesburg, a finals del mes d’agost.

Depurar les aigües residuals. Construir la depuradora del Llobregat i completar la del Besòs (tractament biològic i de fangs), perfeccionar el control dels abocaments a la xarxa i millorar el clavegueram, especialment amb mesures antidesbordament de tempesta.

De la mateixa manera que importa recursos, la ciutat exporta impactes. El fet local s’inseureix en la realitat global, de forma que la petjada de la ciutat té repercussions ambientals i socials en territoris i comunitats d’arreu del planeta.

ACCIÓ LOCAL, IMPACTE GLOBAL

Així, a més dels impactes que generen l’ocupació del territori –l’explotació de recursos i l’abocament de residus sòlids– cal tenir en

compte la qualitat de les aigües que es retornen a la natura, així com els efectes del sistema energètic. Aquests efectes són importants tant a escala local i regional (contaminació i impacte de les infraestructures de generació i transport) com a escala global, ja que les emissions de diòxid de carboni procedent de l’ús de combustibles fòssils incrementen l’efecte hivernacle. També hem d’assumir la responsabilitat que ens pertoca en els efectes socials de les polítiques comercials, que no sempre potencien els productes de les economies menys afavorides ni impulsen formes de desenvolupament sostenible.

Una ciutat, doncs, no es troba en el buit: no és una illa on les accions que hi tenen lloc generen impacte zero en el seu entorn. El funcionament urbà es troba inserit en una xarxa de relacions, i de fluxes de materials i d’energia, que fa que el seu desenvolupament i benestar incideixi –positivament o negativament– en d’altres indrets. Per això és especialment rellevant el desè objectiu del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat, que es va signar el 9 de juliol passat a l’Ajuntament de Barcelona, i que suposa un gran pas endavant en el desplegament de l’Agenda 21 de la ciutat. L’objectiu 10 es resumeix en què, a banda de sostenible, Barcelona ha de ser una ciutat més solidària.

JOHANNESBURG: RIO + 10

D’aquesta perspectiva integradora, precisament, sorgeix la màxima del desenvolupament sostenible –“pensar global, actuar local”– màxima que es va formular ara fa 10 anys a la pri-

El Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat s’imposa l’objectiu de recuperar el tram final del Besòs (Objectiu 10; línia d’acció 3). A la foto, intervencions que ja s’hi ha realitzat en aquesta àrea.

mera Conferència Mundial de les Nacions Unides sobre Desenvolupament Sostenible, més coneguda com la Cimera de la Terra, celebrada a Rio de Janeiro. Els acords i compromisos presos llavors es revisaran a finals d'agost a Sudàfrica. La Cimera de Johannesburg 2002 –la Cimera Mundial sobre el Desenvolupament Sostenible, convocada també per les Nacions Unides i popularment coneguda amb el nom de Rio+10– reunirà milers de participants, entre els quals s'inclouen caps d'estat i de govern, delegats nacionals i dirigents d'ONG, empreses i altres grups. Tots amb l'objectiu comú de centrar l'atenció del món i l'acció directa en la resolució de reptes tan complexos –i tan importants– com són millorar la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes i conservar els recursos naturals en un planeta on la població creix cada cop més i fa augmentar d'aquesta manera la demanda d'aliments, aigua, habitatge, sanejament, energia, serveis sanitaris i seguretat econòmica.

On som al cap de deu anys de la Conferència de Rio? Aquesta és la gran pregunta que, en primer instància, caldrà respondre a Johannesburg, en una nova cimera que té com a principals fites fer balanç dels objectius aconseguits des del 1992, i concretar els compromisos que permetin la consecució d'un desenvolupament sostenible arreu del planeta.

BALANÇ DE L'ÚLTIMA DÈCADA

Fent una mica de balanç, si bé és cert que, en la Cimera de la Terra del 1992, la comunitat internacional va adoptar l'Agenda 21 –un pla d'acció global sense precedents a favor del desenvolupament sostenible–, també ho és que les millors estratègies només són bones si també ho és la seva execució. Rio+10 és una gran oportunitat perquè els dirigents d'avui tornin a posar sobre la taula la necessitat d'adoptar sense massa demora mesures concretes i objectius quantificables per aconseguir que l'execució de l'Agenda 21 sigui una realitat.

En el marc de la UE, les posicions comunitàries se centren en els següents temes principals a tractar: eradicació de la pobresa i foment de formes de vida sostenibles, foment d'una globalització que afavoreixi el desenvolupament sostenible, creació de patrons de producció i consum sostenibles, protecció dels recursos naturals que són base del desenvolupament econòmic i social i consolidació del concepte de governança per al desenvolupament sostenible a tots els nivells, compresa la participació pública. Unes posicions que estan en línia amb el tema principal de Rio+10: l'eradicació de la pobresa, un objectiu que només es podrà aconseguir si s'arriba a un marc global nord-sud i si, un cop aconseguit, es posa en pràctica, és clar. ■

**Minimitzar
les emissions de gasos
que deteriorenen la
capa d'ozó**

OBJECTIU 10: "REDUIR L'IMPACTE DE LA CIUTAT SOBRE EL PLANETA I PROMOUR LA COOPERACIÓ INTERNACIONAL". LÍNIES D'ACCIÓ

1. Fer estudis d'impacte ambiental de manera sistemàtica en tots els projectes urbanístics i d'obres públiques.
2. Depurar les aigües residuals. Construir la depuradora del Llobregat i completar la del Besòs (tractament biològic i de fangs), perfeccionar el control dels abocaments a la xarxa i millorar el clavegueram, especialment amb mesures antidesbordament de tempesta.
3. Protegir les aigües de l'entorn: rius, platges i port. Prevenir, per part de tots els municipis implicats (creant els consorcis necessaris), la contaminació, i garantir el cabal ecològic dels rius Besòs i Llobregat. Regenerar el fons marí i instal·lar esculls artificials per evitar la pesca de ròssec (fins a fondàries de 50 brases).
4. Reduir les emissions de gasos amb efecte hivernacle.

Fer inventari local de les emissions i dissenyar un pla d'acció que coordini programes d'estalvi d'energia i d'increment d'energies renovables, tecnologies netes en el transport, bones pràctiques domèstiques, etc.

5. Eliminar les emissions de metà dels abocadors a l'atmosfera. Captar i aprofitar el biogàs com a combustible (carburant dels autobusos i camions de servei públic, introducció a la xarxa de gas i producció d'electricitat).
6. Contribuir en l'àmbit global a augmentar i protegir els boscos del planeta a través de la cooperació solidària, econòmica i tècnica. Promocionar l'ús de fusta certificada ambientalment, que s'ha d'utilitzar en les obres públiques.
7. Minimitzar les emissions de gasos que deteriorenen la capa d'ozó. Fer un inventari local de les emis-

sions i dissenyar un pla d'acció que inclogui la substitució de productes i aparells i la recollida i correcta eliminació dels que funcionen amb gasos perjudicials.

8. Impulsar el comerç just per donar suport a les economies i al progrés social dels països menys desenvolupats, al bon ús dels seus recursos naturals i al seu desenvolupament sostenible. Participar en estratègies que facin més justes les normes que regeixen el comerç internacional.
9. Fer de Barcelona un referent de solidaritat i cooperació internacional. Oferir suport especialment a les ciutats dels països empobrits i a les que pateixen conflictes greus i situacions de crisi.
10. Desenvolupar programes i projectes per enfortir la cultura de la pau prioritzant estratègies de prevenció i resolució de conflictes.

SECRETARIA TÈCNICA DE L'A21L DE BARCELONA
Nil Fabra, 20 08012 Barcelona
Tel.: 93 237 47 43, fax. 93 237 08 94,
a. e.: agenda21@mail.bcn.es,
web: www.bcn.es/agenda21

Cimera Mundial per al Desenvolupament Sostenible, del 26 d'agost al 4 de setembre a Johannesburg, Sud-àfrica. Sandton Convention Centre. Gestió de l'organització: Johannesburg World Summit Company (JOWSCO): <http://www.joburgsummit2002.com>, web de la cimera: <http://www.johannesburgsummit.org/>

Jordi Bellmund, arquitecte

Sense intervenció no hi ha paisatge: el paisatge es crea

L'interès i la sensibilitat de Jordi Bellmund, arquitecte especialitzat en urbanisme, per l'ordenació del territori l'han acabat portant a la direcció del màster d'arquitectura del paisatge de la Universitat Politècnica de Catalunya, que funciona des de fa vint anys i és pioner a Catalunya. Bellmund, que defensa el treball en xarxa per actuar sobre l'entorn, comanda un equip de vuitanta professors, entre sociòlegs, biòlegs i arquitectes, a més d'altres, que comparteixen reflexió i debat sobre com treballar en el paisatge.

No pots esperar pacientment que un espai es conservi; si no actues, contribueixes a la degradació

—L'arquitectura del paisatge intervé quan cal protegir?

Des de la nostra òptica no hi pot haver paisatge sense intervenció. Les coses no es conserven només per la voluntat de conservar-les, sinó que, d'una banda, s'han de projectar, i, de l'altra, s'han de gestionar. Per tant, això és el que nosaltres mirem d'ensenyar: que no pots estar pacientment esperant que allò s'estigui conservant, sinó que, si no actues d'una manera o d'una altra, el que estàs fent és contribuir a la degradació. Els nostres estudis, doncs, van dirigits a aquest tipus d'intervenció, respectuosa al màxim, però intervenció al cap i a la fi.

—Per tant, és una disciplina que neix com a resposta a la degradació del paisatge?

El paisatge s'ha d'anar creant i el que hem de fer és jugar a l'atac, i no pas a la defensiva sempre. Moltes vegades, la gent parla del paisatge com un mecanisme defensiu, com un indicador que alerta que la urbanització es va menjant el territori. Tenim trossos que s'han de conservar d'una manera o d'una altra, i hi ha, també, terres de ningú, aquestes perifèries sense sentit on el paper del paisatgista és molt bel·ligerant, on ha d'estar constantment projectant, trencant i creant paisatge.

—És, doncs, un arquitecte més polièdric?

No, de fet, l'arquitecte del paisatge —el paisatgista— desenvolupa una disciplina totalment a part del que és l'arquitectura. No formem arquitectes amb una visió “verda”, per dir-ho d'alguna manera, sinó que estem creant una titulació alternativa, que s'oferta dins de l'Escola d'Arquitectura, però amb professors interdisciplinaris de tot arreu: arquitectes, biòlegs, enginyers agrònoms, sociòlegs, etc. D'alguna manera, apleguem tota la gent que pot donar sentit a una ciència específica i reglada que permet després crear un cos teòric. La suma de tot això és el paisatgisme —que, ara per ara, és una carrera de segon grau—, i, per tant, els nostres estudiants, igual que els professors, també provenen de diferents disciplines.

Fa vint anys, quan va néixer el màster en paisatgisme, s'intentava donar resposta a arquitectes amb alguna sensibilitat per l'ordenació del territori en un moment en què, a Espanya, les ciutats començaven a recuperar el poder sobre elles mateixes. De mica en mica ha anat adquirint gruix teòric interdisciplinari i ara expliquem coses molt concretes sobre aigua, vegetació... Coses que impliquen la realització de treballs molt concrets sobre com actuar als embassaments, amb els corrents d'aigua i amb el paisatge que se'n deriva, amb l'art col·locat en

L'espai públic de Barcelona ha estat exemple per a tothom

aquell lloc. Tot plegat, amb el problema ambiental i, alhora, amb tots els avantatges que té. És una qüestió emergent, en què, per exemple, les administracions cada cop es plantegen més preguntes que cal abordar en col·laboració amb altres especialistes.

—I, des de l'arquitectura del paisatge, ara, on es treballa amb més contundència?

Ara hi ha una explosió entorn de la cura del paisatge, i no tant des del punt de vista ambiental com des de la percepció social: des de la memòria col·lectiva, des de la sociologia, des de l'opinió dels que viuen en un lloc sobre la necessitat d'un paisatge de més qualitat en el seu territori. Encara que l'arquitecte ha estat sempre la persona que ha fet el treball sobre l'espai buit —sobre l'espai públic—, molta gent ha estat treballant en temes més naturals. I, ara, el que hem fet és sumar energies per desenvolupar-ho tots plegats. En aquests moments, en el camp de l'urbanisme estem parlant de normes noves proposades pel Parlament, d'una nova Llei d'Urbanisme que ja introdueix la paraula "paisatgisme", encara que sense un contingut fort, però sí amb sensibilitat per la qüestió. I, a Europa, la Convenció Europea del Paisatge de Florència obliga a treballar aquests assumptes des de la planificació territorial.

—Com veu el territori de Barcelona? La ciutat té un bon concepte de l'espai públic i del paisatge?

Els espais barcelonins —les places, els parcs— han estat exemple per a tothom, sobretot pel fet importantíssim per a una ciutat de repensar tot el seu espai, un replantejament sense gaire tradició. Ara bé, Barcelona no té gaires parcs. Si parlem de Collserola, de Montjuïc, se'ls ha acabat definint com a parcs en comparació amb la resta. Si es té en compte l'àrea metropolitana, potser sí que tenim una bona relació verd/habitant, però el que és cert és que a la ciutat hi ha molt poc verd. Sort en tenim, a l'Eixample, que els arbres són al carrer, perquè, si no fos així, no trobaríem gaires llocs per gaudir al mateix nivell que en altres ciutats europees.

Val a dir que quan Oriol Bohigas va dirigir la transformació de Barcelona va utilitzar un mecanisme entre urbanístic i de sentit comú, que era el de repensar tots els espais, per molt petits que fossin, com a

nous espais d'orgull ciutadà i, per tant, com a elements de recuperació de la vida pública. En aquest sentit, n'hi ha de pitjors i de millors, però n'hi ha molts i tots són de la mateixa època. És evident que podríem dir que alguns necessitarien més verd o bé que s'haurien d'haver pensat d'una altra manera, però cal reconèixer que l'aparició de tot aquest procés, ara fa quinze o vint anys, ha estat espectacular i moltes ciutats europees miren la manera de fer de Barcelona: és un exemple indiscutible. I ho és tot i que, ara, el capital privat està prenent el timó del que havia estat una oferta pública interessantíssima i s'estan confonent les coses. No pot ser que hi hagi espais on no sembli que som a Barcelona, barris com el del Fòrum 2004. No pot ser que aquests barris els puguem trobar a Stuttgart o a Miami. Hi ha poca identitat.

—Què ha de ser un parc urbà: la continuïtat de l'espai periurbà o bé un espai que comparteix la identitat pròpia de la ciutat?

Cada lloc és cada lloc. Hem d'aprendre a llegir del lloc on està col·locat cada parc i de les necessitats d'aquesta topografia adormida que tenim a sota i del que vol dir aquell espai en aquell punt de ciutat que l'envolta i de les necessitats que té. I barrejar una mica els elements naturals, els sociològics i els temes d'intensitat d'ús. Per tant, el que s'ha de fer a l'hora de projectar un parc és entendre on està col·locat i què se n'espera. En aquest sentit, què millor que les primeres places que es van fer, com la plaça de la Mercè, a dins del Casc Antic, on ja era importantíssim recuperar el buit perquè recuperàvem un espai interessantíssim per a la ciutat. I si parlem dels nous models de parc, ara apareixen justament on la ciutat ha tingut una topografia més complicada, com els barrancs o les esquerdes que s'habiliten. Tot això té un altre sentit i em sembla que l'important és recuperar el Besòs, recuperar la línia del litoral; i també recuperar aquests barrancs, com el de la Font Santa, a Sant Just, cosa que crec que s'està fent amb una certa sensibilitat. Cada vegada més, d'alguna manera, el tema de la natura el coneix més el projectista i, per tant, és utilitzat amb més seguretat. ■

Elisenda Ledesma

PARC DE LA CIUTADELLA →

S'han fet treballs de posada a punt a l'Umbracle del parc i a tot el seu voltant. L'actuació ha consistit en la plantació de plantes de flor i arbustos, i les espècies triades han estat la begònia de color blanc (*Begonia semperflorens*), l'alegria de la casa (*Impatiens wallerana*), *Fatsia japonica* i *Phormium tenax*.

PLAÇA JOSEP M. FOLCH I TORRES

En aquesta plaça s'han fet treballs de millora, que han consistit en la plantació d'una palmera datilera (*Phoenix dactylifera*) i arbustos de l'espècie *Juniperus horizontalis* i *Myoporum serratum*. L'actuació s'ha completat amb la col·locació d'encoixinat per mantenir la humitat del sòl.

← ILLA CARLIT

En aquest interior d'illa, situat entre els c. Roger de Flor, Consell de Cent, Nàpols i Diputació, s'han plantat arbustos de l'espècie *Buddleja davidii* i romaní (*Rosmarinus officinalis*) a les tres jardineres que ornamenten l'espai. També s'ha pintat la porta d'accés.

AVINGUDA MISTRAL

En el tram d'aquesta avinguda comprès entre els c. Vilamarí i Entença s'han fet feines de millora dels parterres de gespa. L'actuació ha consistit en el reencebat de la gespa i la ressebra de les parts més deteriorades.

↓ GRAN VIA DE LES CORTS CATALANES

Per fer la posada a punt de l'enjardinament d'aquesta avinguda en els trams compresos entre la pl. d'Espanya i la pl. de les Glòries, s'han retallat les tanques vegetals de pitòsper (*Pittosporum tobira*) i s'han netejat els escocells.

MIRADOR DE L'ANELLA OLÍMPICA →

Amb la col·laboració del Centre Gestor de Montjuïc s'ha creat una zona de pícnic en aquest mirador. Els treballs han consistit en el desbrossament de 3.500 m² de parterres; l'eliminació de les males herbes a la zona de sauló; la poda d'aixecament de capçada de 42 pins pinyers (*Pinus pinea*); l'eliminació de la tanca metàl·lica de protecció que voltava l'espai i la col·locació de fitons per evitar l'entrada de vehicles; la instal·lació de noves papereres i taules de fusta; la col·locació d'una nova font, i la reparació de les boques de reg.

PLAÇA DE LA MEDITERRÀNIA

Els alumnes de l'Escola de Jardineria Rubió i Tudurí també han col·laborat en les feines de posada a punt de tres parterres triangulars que hi ha en aquesta plaça. L'actuació ha consistit en la substitució de la gespa per arbustos –abèlies (*Abelia floribunda*)– en un dels parterres i la ressebra dels dos restants.

← CAN SABATER

De cara a la Festa Major d'Estrelles Altes s'han fet feines de posada a punt a diversos espais d'aquest barri. Així, als c. Nostra Senyora del Port i Minería s'han pintat de nou 22 bancs romàntics i s'han replantat 15 jardineres amb abèlies (*Abelia floribunda*), marfulls (*Viburnum tinus*), *Juniperus horizontalis* i *Teucrium fruticans*. També s'ha enjardinat amb heura (*Hedera helix*) el parterre que hi ha a la confluència entre aquests dos carrers i s'han millorat els parterres de la pl. de les Matemàtiques amb la col·locació d'encoixinat, que conserva la humitat del sòl i evita l'aparició de males herbes. En aquests treballs, hi han col·laborat alumnes de l'Escola de Jardineria Rubió i Tudurí.

↑ CARRER GRAN CAPITÀ

A la confluència d'aquest carrer amb la ctra. d'Esplugues hi ha un punt verd que ha estat ornamentat amb la col·locació d'una jardineria elevada i una tanca vegetal de xiprer (*Cupressus sempervirens*). L'enjardinament s'ha completat amb abèlies (*Abelia floribunda*), englantina (*Jasminum grandiflorum*), *Teucrium fruticans* i *Plumbago auriculata* i amb la sembra de gespa amb reg automatitzat.

TORRENT DE LES ROSES

S'ha acabat l'enjardinament de la zona del Parc del Baix amb la plantació de margarides (*Chrysanthemum frutescens*), *Teucrium fruticans*, estepa crespa (*Cistus crispus*), lli-ri blau (*Iris germanica*), bàlsam (*Carpobrotus edulis*) i abèlies (*Abelia floribunda*), i s'ha desbrossat el voltant del dipòsit d'aigua que hi ha al final d'aquest carrer.

↓ PLAÇA VALDIVIA

Per millorar l'enjardinament d'aquesta plaça s'han remodelat els grups de canya de rosaris (*Canna indica*), s'ha sembrat gespa en parterres i s'ha instal·lat reg per aspersió.

↓ PARC DE LA QUINTA AMÈLIA

S'ha construït una tanca al voltant de l'espai proper a la ludoteca, on surten a jugar els nenes i nenes, i també s'han col·locat plaques de *recifix* en els parterres, ja que eviten l'ensorrament del terra, l'afectació de la gespa i també la compactació del terreny a causa del pas dels usuaris.

↑ PLAÇA JOAQUIM FOLGUERA

Al voltant dels parterres que hi ha a l'àrea de joc infantil s'ha plantat una pantalla arbustiva amb l'objectiu d'evitar el pas indegut d'alguns usuaris, i s'ha tornat a plantar heura (*Hedera helix*). També s'han fet servir arbustos: *Pyracantha angustifolia*, marfull (*Viburnum tinus*), llentiscle (*Pistacia lentiscus*), *Elaeagnus pungens*, arboç (*Arbutus unedo*), abèlia (*Abelia floribunda*), *Rhaphiolepis indica*, llorer (*Laurus nobilis*), pitòspor (*Pittosporum tobira*) i *Viburnum odoratissimum*.

PARC DE LA CREUETA DEL COLL →

Quan arriba l'estiu, la piscina que hi ha en aquest parc és, sens dubte, un dels elements més refrescants del districte. Com cada any, s'hi han fet treballs de neteja, recobriment de les juntes del vas i de les parets i condicionament de les reixes que hi ha a tot el perímetre. També s'han fet feines de posada a punt de l'enjardinament, que han consistit en la poda de les espècies enfiladisses plantades a les jardineres que hi ha al volt de la piscina –buguenví·lees (*Bougainvillea glabra*), *Cotoneaster horizontalis*, anglesina (*Wistaria sinensis*) i heures (*Hedera helix*)–, el desbrossament de l'àrea de pícnic i el reencebat de la gespa.

← PARC GÜELL

A fi d'eliminar els camins que fan els usuaris en passar per llocs indeguts s'han fet escales amb travesses de fusta a la pujada de les Tres Creus i també al voltant d'aquesta zona del parc. Els treballs s'han completat amb la plantació de llorer (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), espernellac (*Santolina chamaecyparissus*), ginesta (*Spartium junceum*), llentiscle (*Pistacia lentiscus*) i arboç (*Arbutus unedo*), i amb la instal·lació de reg programat per aspersió.

AVINGUDA DE L'ESTATUT DE CATALUNYA →

Aquesta avinguda, a l'altura de la ctra. d'Horta, es va veure efectada per les obres del metro. És per aquest motiu que s'han fet treballs de recuperació de l'enjardinament, que han consistit en la sembra de 3.425 m² de parterres de gespa i la posada a punt del sistema de reg.

MILLORA DEL REG →

L'optimització del consum d'aigua és un dels objectius prioritaris de la gestió del verd a Barcelona. Així, s'ha instal·lat reg per aspersió als parterres que hi ha a la confluència dels c. Jorge Manrique i Arquitecte Moragas i reg automatitzat per aspersió al pg. de la Vall d'Hebron entre els c. Poesia i Harmonia.

← JARDINS DE LA CONSTÀNCIA

La gespa es pot arribar a fer malbé molt fàcilment segons la intensitat d'ús. És per aquest motiu que s'han resseminat i reencebat els parterres de gespa que hi ha en aquests jardins, amb l'objectiu de mantenir la qualitat del verd.

PARC DEL TURÓ DE LA PEIRA ↑

En aquest parc forestal, s'hi han fet feines de posada a punt, que han consistit en la neteja integral dels camins, el desbrossament per evitar el risc estival d'incendi i el condicionament de la infraestructura de reg i del mobiliari urbà.

↓ PARC PEGASO

S'ha fet una poda d'aixecament de capçada i neteja a 25 pins pinyers (*Pinus pinea*) que hi ha a dins dels parterres de gespa, al costat dels quals s'han plantat arbustos –pitòspors (*Pittosporum tobira*)–. També s'ha fet una sega baixa, s'ha airejat el sòl, s'ha reencebat amb una barreja de sauló i terra vegetal, s'ha aportat nova llavor i s'ha adobat per afavorir un bon desenvolupament de la gespa.

↑ PODA DE TARONGERS

Pel seu port petit i el seu valor ornamental, el taronger amarg (*Citrus aurantium*) és un arbre molt freqüent als carrers de Sant Andreu. Per afavorir els tractaments contra la caparreta que cal fer a l'estiu per mantenir la qualitat d'aquest arbrat viari s'ha fet una poda de neteja i aclarida a 1.150 tarongers del districte.

JARDINS DE LA MAQUINISTA

Els últims treballs de millora i posada a punt que s'han fet en aquesta zona verda han consistit en la plantació d'aromàtiques –romaní (*Rosmarinus officinalis*) i espernallac (*Santolina chamaecyparissus*)– i la neteja dels escocells.

← CARRER PUIGCERDÀ

A l'espai interior que hi ha entre els c. Puigcerdà, Andrade, Concili de Trento i Cantàbria s'han enjardinat els parterres amb arbustos i planta vivaç i s'ha plantat arbrat. Les espècies triades han estat el pitòspor (*Pittosporum tobira*), l'abèlia (*Abelia floribunda*), l'heura (*Hedera helix*), el lledoner (*Celtis australis*), la xicranda (*Jacaranda mimosifolia*), el taronger amarg (*Citrus aurantium*) i el pi pinyer (*Pinus pinea*). També s'ha instal·lat reg per degoteig als arbres i arbustos i per aspersió a la zona on s'ha plantat heura.

JARDINS DE CAN MIRALLETES →

S'han renovat els parterres d'aromàtiques amb la plantació d'espernallac (*Santolina chamaecyparissus*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), *Salvia officinalis*, caps d'ase (*Lavandula stoechas*), *Lavandula dentata* i *Senecio doronicum*.

CARRER EMPORDÀ

La gran quantitat d'arbres que hi ha en aquest carrer del barri de la Pau ha fet necessari replantar els parterres amb gespa d'ombra, molt més adequada per a aquesta zona.

PLAÇA GERMANS SERRA

Per mantenir la qualitat d'aquesta plaça, s'hi han fet feines de posada a punt, que han consistit en la remodelació d'una zona amb arbustos, que han estat substituïts per gespa, i en la instal·lació de reg per aspersió. També s'hi han plantat lledoners (*Celtis australis*) i una palmera de 4 m d'alçada de l'espècie *Washingtonia robusta*.

Les Planes també són a l'Hospitalet

TEXT
Josep M. Huertas

FOTOS
Pepe Encinas

Coneixem tan poc la geografia metropolitana que ens sobta quan ens diuen “les Planes” i ens subratllen que es refereixen a un parc de l'Hospitalet, i no a l'indret de Collserola conegut pels seus berenadors. I tanmateix el parc de les Planes té vuit hectàrees d'extensió, és el més gran de l'Hospitalet de Llobregat i fa 16 anys que existeix.

Les vuit hectàrees no es van enjardinar totes de cop. El 1986, any d'inauguració del parc, només n'hi havia 3,6 ha; el 1992 se n'hi van sumar dues més i la resta va arribar el 1995. Va ser aleshores quan les Planes es va convertir en el pulmó verd més important de la ciutat.

L'historiador Carles Santacana, que és de l'Hospitalet i exerceix de membre actiu de la segona ciutat de Catalunya, és clar com l'aigua quan diu que el parc existeix perquè eren terrenys propers al cementiri i una norma impedia que s'hi construís. “Si no, hauria estat difícil que en l'etapa de l'especulació salvatge dels anys 60 i primers 70 no s'haguessin cruspit aquesta extensió de terra.”

El cementiri estava allà des del 1852. S'havia triat aquell solar perquè es trobava lluny del centre del poble, pràcticament a un quilòmetre i mig. Ara està enganxat a la ciutat —l'Hospitalet ja no és cap poble— i fa de límit al Parc de les Planes, també marcat per la presència immediata del pont del ferrocarril, construït el 1911 i restaurat fa pocs anys.

PASSAT PAGÈS I INDUSTRIAL

El cas és que en aquella zona, situada a quatre passes del barri de la Florida, hi havia a mitjan segle XIX unes quantes masies que vivien del conreu de cereals i vinya. Quan la fil·loxera va acabar amb la vinya es va provar amb el blat i les oliveres, però aviat la major part de pagesos van vendre les terres per deixar que s'hi instal·lessin bòbiles que aprofitaven les riques argiles que donava aquella terra. A més, també s'hi va instal·lar la fàbrica de productes químics Cardoner.

Davant del creixement sense fre de bona part de l'àrea metropolitana de Barcelona el pla general del 1976 va decidir que alguns dels terrenys lliures que quedaven fossin reservats per zones verdes i equipaments i així va néixer la idea de fer un gran parc en el que ja es coneixia geogràficament com les Planes.

UN PARC AMB DIA CÍVIC

La convicció que té el visitant que arriba per primera vegada al Parc de les Planes és que té molts més anys dels que té realment, gràcies al creixement notable que han experimentat els arbres. La sensació de bosc fa de les Planes un lloc on és possible aïllar-se de la ciutat densa. A més, al juny s'hi celebra sempre el Dia Cívic. Un honor per a qualsevol parc.

El Parc de les Planes

Àrea metropolitana de Barcelona
Mancomunitat de municipis

El Parc de les Planes va des del cementiri fins al turó que dominava l'indret. L'antiga riera del Cementiri és ara un dels dos camins que permeten recórrer tranquil·lament les zones arbrades que, tot i ser joves, han crescut poderosament. La riera es reconeix perquè l'arquitecte Sergi Gòdia, autor del projecte del parc, va apostar per plantar als marges arbres propis de ribera, com ara pollancre i

àlbers. Als dos extrems de la riera hi han els principals accessos al parc.

L'altre camí és més artificial, fet de rampes i escales, i s'encreua amb la riera. Salva un desnivell de 23 metres i fa de pas per als veïns dels barris que envolten els jardins, la Florida, Can Serra i les Planes, que, a més d'un parc, també és un barri.

Els jardins van pujant fins el turó. Pel camí es troba el camp de futbol

de la Florida. Quan es baixa del turó s'arriba a una zona on hi ha l'únic monument del parc, obra de Xavier Medina-Campeny. Segons un vell jardiner, representa dues dones, una catalana i una andalusa, que es donen la mà. De les làmines de ferro rovellat sobresurt una gran orella. El monument data del 1995, quan es va culminar la tercera etapa del parc.

S'hi han conservat dues xemeneies. La que correspon a una de les antigues bòbiles destaca enmig dels arbres, com un element que recorda el passat industrial. A la banda dreta, que dóna al carrer d'Isabel la Catòlica, es reuneixen sovint els ocellaires, que s'hi presenten amb les gàbies cobertes per una funda de roba i aprofiten per fer petar la xerrada, a més de mostrar les habilitats dels seus canaris i rossinyols.

LES CASUARINES SUPERVIVENTS

Entre els arbres més interessants del parc destaca un grup d'oliveres rescatades de la Ribera d'Ebre, on havien estat sentenciades perquè una carretera havia d'ocupar els camps on eren, com explica la geògrafa Lurdes Planes. Són arbres de tronc gruixut i retorçat, perquè van viatjar fins l'Hospitalet ja amb molts anys a sobre.

Però les que criden més l'atenció dels botànics són tres casuarines que ja tenen un segle de vida i que eren els únics arbres que existien en aquell territori quan es va començar a fer el parc. Procedeixen, per tant, de l'Hospitalet pagès del segle XIX.

La casuarina és un arbre amb un punt d'exòtic, ja que procedeix d'Oceania; té unes branquetes verdes llargues i estriades i fa un fruit semblant

a una pinya petita. El nom de l'arbre prové d'un animal, el casuarí, un ocell australià les plomes del qual recorden, diuen, les branquetes d'aquest arbre d'aspecte magestuós. També hi ha garrofers, eucaliptus, magnoliers, catalpes, lledoners, plàtans, bellaombres, pins, xiprers —un d'ells molt tort—, acàcies i els esmentats pollancres i àlbers dels marges del sender de la riera.

EL TURONET I SEMPRE SANT PERE MÀRTIR

Després de veure les casuarines, baixant cap a la sortida, podem arribar a un caminet que permet escalar un turonet. Des d'aquí les vistes sobre els barris que envolten el parc són considerables, i també es pot contemplar, dominant la ciutat, la muntanya de Sant Pere Màrtir.

Un rellotge dalt d'una mena de torre marca el temps i és una altra fita en alçada del parc, com les dues xemeneies que

es conserven, la de la bòbila i la d'una antiga fàbrica. Hi ha una mena de plataforma on de tant en tant se celebren festivals de flamenc sota una carpa. Alguna pintada deixa constància de la presència gitana i fins i tot els dedica una rumba, *Ses ya quedamos*. Un emparat de buguenvil·lia dissimula les parts pètries de la plataforma aixecada a la banda que dona al carrer d'Isabel la Catòlica. ■

Parcs i Jardins inicia un Pla Especial d'Actuacions

Aquest estiu, Parcs i Jardins ha iniciat un Pla Especial d'Actuacions per al període 2002-2003, que comportarà un important conjunt de millores a les zones verdes de Barcelona. Simultàniament, aquest Institut Municipal estrena una nova Distribució Territorial, que té com a objectiu obtenir majors nivells d'eficàcia en la gestió del patrimoni verd de la ciutat.

L'anàlisi de les comunicacions ciutadanes relacionades amb les zones verdes i els seus equipaments que han arribat a l'Ajuntament de Barcelona durant l'any 2002 ha posat de manifest, entre al-

El pla preveu àrees per a gossos més àmplies

El pla inclou tant els enjardinaments com les infraestructures i els equipaments

Districte	Renovació de les àrees de joc	Renovació del mobiliari urbà
Ciutat Vella	Pg. de Circumval·lació, Pla de Palau, Jardins del Dr. Fleming, pl. Folch i Torres, pl. Caramelles, pl. Volta d'en Cirés, Allada Vermell	Parc de la Ciutadella
Eixample	Parc del Bosquet dels Encants, pl. Sénia, pl. André Malraux	Parc de l'Estació del Nord (zona nord)
Sants-Montjuïc	Pl. Sánchez Ríos, c. Lleida, pl. Olivereta, Jardins d'Horta de Sant Joan, la Farga, Parc de l'Espanya Industrial	Jardins de Mossèn Cinto Verdaguer
Les Corts	Can Cuiàs, pl. Centre, c. Jaume Vicens Vives, Jardins de Joaquim Ruyra, pl. Sol de Baix	Roserar de Cervantes
Sarrià-Sant Gervasi	Pl. Martí Llauredó, Via Augusta/ Anglí, Mare de Déu de Núria, c. Marquès de Mulhacén, av. Sarrià-Saragossa	Parc de Monteroles
Gràcia	Pl. Gal·la Plàcidia, Jardins de la Teixonera, J. Comas i Claveria, escales de Canaan, Parc Güell	Jardins de la Teixonera, Jardins de Manuel Blancafort
Horta-Guinardó	Parc del Guinardó, Parc de les Aigües, plaça Muñoz Seca (Montbau), J. Manrique-V. Rodríguez, Príncep de Girona, Carmel-Joan Ponce	Parc de les Aigües
Nou Barris	Parc de Can Dragó, Petrarca-Cartellà, Parc de la Guineueta, via Favència, Parc Serra Martí	Parc de la Guineueta
Sant Andreu	C. Abat Escarré, pl. Assemblea de Catalunya, pl. Baró de Viver, pl. Pere Falqués, pl. Havaneres, c. Lanzarote, c. Garcilaso-Meridiana, Parc Pegaso	
Sant Martí	C. Prim (entre Gran Via i Guipúscoa), Rambla Prim (entre Pere IV i Cristóbal de Moura), Parc del Clot, c. Ramon Turró, c. Dr. Zamenhof	Front Litoral, Parc del Poblenou

tres aspectes, un elevat interès dels barcelonins i barcelonines pel que fa a la millora de les àrees de joc infantil i a la necessitat de controlar millor la presència de gossos tant al carrer com a les zones verdes. Les comunicacions també han aportat tot un seguit de suggeriments per a la millora dels parcs i jardins, així com propostes de creació de nous espais verds i d'equipaments en els ja existents.

El Pla Especial d'Actuacions 2002-2003 és, en bona part, fruit d'aquestes inquietuds, i inclou tant els enjardinaments com les infraestructures i els equipaments, per la qual cosa ha estat dividit en quatre àmbits d'actuació: pla de renovació del mobiliari urbà, pla de renovació de les àrees de joc infantil, increment dels grups de flor i creació de noves àrees per a gossos.

REALITZACIONS DEL PLA

Començant pels enjardinaments, l'objectiu és incrementar els parterres de flor de temporada als llocs emblemàtics de Barcelona i millorar d'aquesta manera l'impacte visual i estètic dels espais verds. Actualment, la ciutat compta amb 6.450 m² de parterres, i, amb les actuacions del pla especial, aques-

En molts espais verds es renovarà el mobiliari urbà

Cada districte tindrà una nova àrea per a gossos d'uns 400 m²

ta quantitat s'incrementarà entre els anys 2002 i 2003 en 3.854 m² de nous parterres (un 59,75% més), tots amb grups de flor i situats en zones molt properes als ciutadans i ciutadanes.

Pel que fa a les àrees de joc infantil, l'any 1999, Parcs i Jardins va iniciar l'adequació d'aquests equipaments a la nova normativa europea. Això ha comportat tant la remo-

Els grups de flor s'incrementaran en un 59,75%

Increment dels grups de flor	Noves àrees per a gossos
Portal de la Pau, Parc de la Ciutadella	Parc de la Catalana
Av. Diagonal/pg. de Sant Joan, pl. André Malraux, Av. Diagonal/Sicília/Marina	Pl. Sagrada Família
c. Minería, rotonda Gran Via/camí de la Cadena, pl. Joan Peiró	Pg. Montjuïc/Josep Carneró
Pl. Pedralbes, pl. Ignasi Barraquer, pl. Pius XII, av. Josep Tarradellas/ptge. Cava, pl. Valdivia/Clara Campoamor, Riera Blanca (les Corts-Colblanc)	Parc de les Corts (proposta)
Ronda de Dalt/Bellesguard, av. Prat de la Riba	Can Ponsic
Pg. de Sant Joan	Pl. del Poble Romani
Ronda de Dalt-Germans Desvallés	(N.D.)
Habitatges Guineueta, habitatges Verdu, pg. Valldaura/República, c. Palamós/Via Favència, c. Álvaro Cunheiro, Parc Central	Parc de Can Dragó
Meridiana 320, c. Garcilaso/Meridiana, Via Barcino	Via Barcino
C. Freser/Indústria/Trinxant, av. Diagonal/Prim/Josep Pla, Rambla del Poblenou-Llull, pg. Taulat/Fontcar-Selva de Mar)	C. Wellington-Av. Icària

**Es crearan
3.854 m² de
nous parterres,
tots amb grups
de flor i situats
en zones molt
properes als
ciutadans i
ciutadanes**

delació i el tancament dels espais –sobretot a les àrees destinades als usuaris de menys edat– com el canvi dels jocs, més segurs i fets amb materials ambientalment més sostenibles. El Pla Especial d'Actuacions 2002-2003 representa un important avenç en aquest àmbit, ja que preveu la renovació de 56 àrees de joc infantil. Es tracta d'àrees que tenen jocs metàl·lics o aparells fora de normativa, que seran substituïts per altres d'homologats per la normativa europea vigent. Si cal, també es farà un canvi de paviment i se'n col·locarà un de tou i disgregat (de sorra fina), a més d'una tanca perimetral de protecció.

L'altre gran àmbit de millora en els equipaments està relacionat amb els animals de companyia. Així, cada districte comptarà amb una nova àrea per a gossos d'uns 400 m², voltada d'una tanca de fusta, amb arbustatge perimetral i arbres a l'interior, boca de reg, bancs a dins de l'àrea, una font

adaptada als gossos i la senyalització corresponent. Pel que fa a la renovació del mobiliari urbà, consistirà, fonamentalment, en la substitució de bancs i papereres per adaptar-los a la normativa d'accessibilitat.

DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL

La nova Distribució Territorial de Parcs i Jardins es farà durant el trienni 2002-2004. Els objectius són millorar la qualitat del servei avançant en el desenvolupament de la Carta de Serveis Municipals i la Carta de Serveis de Platges; atendre el creixement de l'activitat generada per la ciutat per poder mantenir el compromís de qualitat i el nivell de servei; adequar les actuacions a les noves realitats de Barcelona –sobretot en dos aspectes clau: la consecució del verd sostenible i l'adequació del manteniment de zones de nova centralitat–, i millorar l'eficiència en la realització de les feines de conservació de les zones verdes de la ciutat i dels espais mantinguts.

Per aconseguir aquests objectius s'ha elaborat un Projecte d'Optimització que inclou la planificació global de les feines de conservació de les zones verdes per garantir l'homogeneïtat del seu estat, l'acostament de l'estructura territorial de Parcs i Jardins als districtes, una distribució de les brigades de conservació que permeti minimitzar els temps de desplaçament, l'adequació dels efectius de manteniment de les zones verdes a la nova distribució per garantir la qualitat del verd i l'actualització de les tipologies de verd segons els nous paràmetres d'exigència i ús dels ciutadans i ciutadanes, ja que ells són, en definitiva, el principal indicador de Parcs i Jardins a l'hora d'avaluar la feina feta.

Maria Rosa Salvadó

*S'adaptaran a la
normativa europea un
total de 56 àrees de joc
infantil*

El Pla Especial 2002-2003 en xifres

Normalització de jocs infantils	56 àrees
Renovació del mobiliari urbà	
Bancs	418
Papereres	368
Grups de flor	32 (3.854 m ²)
Noves àrees per a gossos	10 (d'uns 400m ²)
Inversió prevista	1.495.584 euros

Obtentors

Elke Embo
paisatgista
viverista
Vivers de Moletó,
S. L.

Com crear una rosa nova: escollim dues varietats que ens agradin, en collim el fruit, el sembrem i... aquí la tenim, una rosa nova!

Estic segura que aquestes dues línies provocaran un somriure als obtentors. Si fos tan fàcil! Sabem que per obtenir unes deu varietats noves hem de sembrar unes 30.000 llavors, de les quals en sortiran 15.000, i que després de la selecció durant la primera floració hem de seguir seleccionant de 5 a 7 anys més per jutjar-ne el creixement, el fullatge, la flor i el perfum. És per això que entenem l'orgull que senten els obtentors quan presenten una bona varietat nova. Comencem amb un petit recorregut per l'evolució de la rosa abans d'arribar a les mans dels obtentors catalans i espanyols.

Els fòssils ens mostren que la rosa existeix almenys des de fa 35 milions d'anys. Aquí seleccionava només una mà, la més dràstica: la de la natura. Generalment, només hi havia formes senzilles i colors suaus, i, com a criteri únic, la resistència. Tenim moltes referències que egipcis i romans cultivaven roses. I els grecs ja fan esment de les formes dobles; és el següent gran pas en l'evolució de les roses, degut, segurament, al fet de cultivar les espècies salvatges en condicions més bones.

Els obtentors d'arreu del món creen les famílies antigues amb formes diverses i típiques, com les *gallica*, *damascena*, *alba*, etc. Els colors són pastel, i van del blanc al lila (amb poca presència del groc i el vermell pur); són molt perfumades, molt dobles i tenen bona resistència a les malalties. Es milloren els mitjans de transport, i, a través de les croades i de la colonització europea del Nou Món, hi ha molt intercanvi de varietats. Però és només a finals del segle XVIII quan comença una nova etapa per als obtentors europeus, amb l'arribada de *Rosa chinensis*. Aquesta té un factor, la refloració, que capgira completament l'ordre de criteris dels obtentors, que creen una base fantàstica de rosers antics refflorescents. Es pot destacar que l'emperadriu Josefina de França, amb l'ajuda del seu jardiner, va crear més de 250 varietats i les va deixar pintar per l'autor naturalista Pierre-Joseph Redouté, creador d'unes obres que encara avui es publiquen en llibres i postals.

A partir, aproximadament, del 1890 es crea el primer híbrid de te, que desencadena una allau de creacions, amb els criteris de refloració i colors vius al capdamunt de la llista. Però

hi ha dos criteris que queden arraconats: el perfum i la resistència. No és fins a principis del 2000 que els grans obtentors, com Meilland, a França, o Kordes, a Alemanya, presenten rosers amb eslògans com 'farniente' o 'robusta', perquè, en aquest món on tot ha de ser sempre perfecte i ràpid, el criteri "resistència" hauria de ser a dalt de tot. I aquí comença realment l'època dels obtentors catalans i espanyols, que, certament, es mereixen el seu lloc en el món de les creacions noves. Aquesta és una petita llista, ordenada alfabèticament, dels obtentors espanyols més coneguts: Aldrueu, Blanca-Bofill, Bordas, Camprubí, Dot, Ferrer (roses noves), Marsal, Mata de Bassó, Munné, Padrosa, Pahissa i Muñoz.

Es pot destacar la família Dot, que, mitjançant les seves obtencions, és una de les primeres a guanyar fama a tot el món. Introdueix el color salmó, l'any 1925, amb 'Mari Dot', i sorprèn internacionalment amb les roses miniatura, ja que, fins al 1946, els rosers coneguts com els més petits eren els "pitiminis". Entre les varietats de miniatura més importants trobem 'Estrellita de Oro' i 'Perla de Montserrat'. No ens podem oblidar de mencionar, tampoc la rosa 'Nevada' (H. Moyesii, 1927), que avui dia és un dels rosers arbustius més coneguts al món. Uns altres obtentors que es poden destacar són la família Camprubí, coneguda per les seves obtencions d'híbrids de te molt perfumats. Amb la rosa 'Marquesa de Urquijo' (1940) van obtenir la medalla d'or en el Concurs Internacional Francès del Roserar Bagatelle.

Un altre obtentor més recent (la seva primera obtenció és del 1985), però molt actiu en el món internacional, és Ferrer (roses noves). Cada any participa en set concursos internacionals, com els de Roma i Ginebra. Ha creat la línia 'Mesaflora' (roser entre miniatura i floribund), i, com a representant, la rosa 'Venus' (2001) ha guanyat la Medalla d'Or Miniatura a Roma, la Medalla de Plata a Buenos Aires i el Premi a la Millor Rosa Espanyola a Madrid. Actualment, Ferrer treballa en una línia sense punxes, criteri que, certament, agradarà a molts jardiniers i afeccionats a la jardineria.

És clar que en el món de les roses hi ha modes a seguir, i no és fàcil adaptar les creacions al gust de tothom. Però la rosa era, és i serà sempre la reina del jardí, tingui la forma que tingui. Quan floreix, no hi ha cap flor que doni més satisfacció a qui la cuida. ■

Biennals Europees de Paisatge

El paisatgisme neix al nostre país com a fruit de l'arribada de la democràcia, que fa possible el debat, la discussió d'idees i el mestissatge, i com a resultat d'una sensibilitat per l'espai públic que en promou la recuperació. Tot i la seva arribada tardana, va entrar a casa nostra amb molta empena, i a Barcelona ja s'han promogut dues Biennals Europees de Paisatgisme.

Foto: JAUME ORPINELL

Foto: JAUME ORPINELL

A aquesta pàgina, d'esquerra a dreta; muntatge efímer a Ciutat Vella i exposició "Jardins insurgent" per la II Biennial Europea de paisatge; i actes al Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (abril de 2001)

El paisatgisme és, sobretot, una aposta pel futur que ens imposa el repte de reconduir les antigues idees o, si cal, deixar-les de banda

Deia la nostra mestra i amiga Rosa Barba, en la presentació dels estudis de Paisatgisme a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB), l'any 1998, que "el paisatge és avui una qüestió emergent; un repte i una oportunitat".

Aquesta afirmació sintetitza el que entenem que és el paisatgisme: sobretot, una aposta pel futur. Futur per a què, quan ja no sabem on acaben les ciutats, quan els espais públics urbans han d'atendre i preveure noves necessitats ciutadanes que sovint ni imaginem, quan tothom té opinió i dret a parlar de la forma, quan es confon l'ecologia amb l'ecologisme i es banalitzen conceptes per justificar actituds suposadament progressistes... És en aquest moment que cal saber llegir en aquesta situació un punt d'inflexió, i, per tant, acceptar el repte de reconduir antigues idees o, senzillament, deixar-les de banda perquè s'han esgotat i buscar nous camins que ens permetin construir aquesta oportunitat que se'ns planteja.

LA CIUTAT, TALLER D'EXPERIMENTACIÓ

Tanmateix, el procés de revisió ja fa temps que camina. Amb l'inici de la democràcia s'en-

ta el debat, gràcies a l'oportunitat que es planteja amb la nova situació política; els ajuntaments s'apropien les seves ciutats i els diferents professionals busquen retornar l'orgull a les nostres urbs dissenyant els espais públics com un mecanisme urbanístic més eficient i potser fins i tot més segur que el mateix planejament.

A través dels concursos públics es recuperen espais per als ciutadans, i són els professionals de l'arquitectura els que lideren aquest canvi. Els resultats són evidents per a tothom. En els darrers 20 anys, les ciutats es converteixen en tallers permanents d'investigació sobre l'espai públic, amb pocs referents i, sobretot, assajant nous models. Segurament, aquesta situació correspon a la primera trobada significativa a casa nostra entre els projectistes i el paisatgisme.

ELS ESTUDIS DE PAISATGISME A BARCELONA

En aquest període, en concret durant el curs acadèmic 82-83, el Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori de l'ETSAB/UPC inicia els estudis sobre paisatgisme a Barcelona com a curs de postgrau. Si bé al principi aquests estudis estaven destinats a completar estrictament la formació dels arquitectes, en l'actualitat els postgraduats per aquest Programa de Màster d'Arquitectura del Paisatge són professionals amb diverses procedències quant a la formació i la nacionalitat i estan reconeguts com a paisatgistes per l'European Foundation Landscape Architects.

Més recentment, des del curs 98-99, després d'algunes propostes de diferents escoles universitàries, s'imparteixen a l'ETSAB els estudis de Graduat Superior en Paisatgisme, com a titulació pròpia de la UPC. Amb l'objectiu

de formar professionals experts en la projecció de l'entorn urbà i del paisatge a totes les escales, es reuneix un important grup de docents i professionals de diferents disciplines (com arquitectura, agronomia, biologia, enginyeria, jardineria o sociologia), fet que mostra en la pràctica acadèmica aquest mestissatge d'interessos que és, en realitat, el paisatge. Es treballa per donar a la formació un perfil generalista, amb una forta base de coneixements teòrics i tècnics, per harmonitzar en el projecte els aspectes ambientals amb els artístics i socials. Es pretén preparar professionals en el disseny i la planificació de l'espai obert; hi ha, per tant, una clara mirada intervencionista, però des del rigor i el coneixement dels processos. En aquest marc és on es produeix el maclatge entre els continguts de la formació projectual i els de les altres disciplines que intervenen sobre el territori, per exemple, des de la producció agrícola, l'estudi de fluxos o processos o les noves tendències artístiques.

Aquesta nova disciplina, que ara neix al nostre país, però que ja és antiga als països anglosaxons, ha buscat darrerament escenaris de debat i comunicació que l'ajudin a consolidar-se revisant-se amb la confrontació amb altres formes o cultures de la intervenció.

LES BIENNALS

En aquest marc, el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i les respectives delegacions territorials, juntament amb la Universitat Politècnica de Catalunya (ETSAB i Programa Màster d'Arquitectura del Paisatge) ja han organitzant dues Biennals Europees de Paisatge, el 1999 i el 2001.

En la primera trobada, sota el lema "Refer paisatges", hi van participar més de 250 professionals i es van exposar 240 projectes construïts i 100 projectes docents i d'investigació de 30 escoles de paisatgisme. El gran volum de treballs i les aportacions de 30 ponents de gran renom internacional (Peter Latz, Adrian Geuze, Martha Schwartz o George Har-

greaves, entre d'altres) van permetre una profunda discussió sobre quin és l'àmbit professional del paisatgisme (que va interessar més els professionals d'aquí que no pas els d'altres indrets on aquesta discussió ja està superada) i sobre on cal buscar les estratègies per avançar en els nous continguts projectuals davant dels nous reptes que planteja el medi ambient.

En la segona convocatòria, sota el lema "Jardins insurgents", hi van participar més de 350 professionals i 30 ponents (entre els quals s'han de destacar Michel Corajoud, Richard Forman i Gustav Lange, entre d'altres), i, com en la primera biennial, es van exposar nombroses obres professionals, docents i d'investigació. El debat més significatiu va sorgir a partir de la reflexió de la projecció dels processos i de la reivindicació pel gust d'una professió en què cal treballar des de l'art i des del coneixement dels sistemes, tant naturals com artificials.

D'aquests esdeveniments, se'n van derivar dos Premis Internacionals de Paisatge Rosa Barba, que van obtenir Peter Latz, per la seva obra al Parc de Duisburg Nord, i Isabel Benaslar, pel seu projecte de la Riera de Canyadó, a Badalona.

Tots plegats, professionals i docents, obrim una discussió en què tothom està convidat. El paisatgisme que volem no té fronteres i s'alimenta del mestissatge de coneixements i d'idees dels diferents camps professionals que hi són afins, i, per tant, no pertany exclusivament a ningú. El volem en la Babel·la científica i tècnica –tanmateix, rigorosa– que ens ha de donar la valentia per continuar construint el nostre paisatge, com deia Rosa Barba "sempre complex, fet de jardins i boscos, però, sobretot, d'espais que neixen sobre els llocs que han deixat de tenir nom en el passat recent del territori urbanitzat".

Anna Zahonero

Fotos cedides per Jordi Bellmunt

A aquesta pàgina, d'esquerra a dreta: parc urbà de Quinta de Politeira (Lisboa); Parc de Can Soleret de Mataró (Barcelona) i el nou espai urbà Central de Mollet del Vallès (Barcelona)

El paisatgisme no pertany exclusivament a ningú: s'alimenta dels coneixements i les idees dels diferents camps professionals que hi són afins

Joves investigadors

L'abril passat es va celebrar al Poliesportiu de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) la III Exporecerca Jove, organitzada per l'associació juvenil Inici-Catalunya, amb la col·laboració de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) i el Districte de les Corts. En aquesta ocasió han estat 94 els projectes presentats, dels quals n'hem triat quatre com una petita mostra de la inquietud dels nostres joves investigadors per un recurs natural tan preuat com és l'aigua.

L'Exporecerca Jove és una mostra de treballs de recerca fets per nois i noies de 12 a 25 anys estudiants de Secundària (ESO i Batxillerat) i universitaris o alumnes de cicles formatius superiors. Els treballs tracten sobre temes referits a tots els àmbits i l'única condició és que siguin creatius, originals i que aportin alguna cosa de nou. Així, doncs, l'Exporecerca Jove té com a objectiu afavorir la recerca del jovent, potenciar l'intercanvi d'experiències, promoure la participació en altres esdeveniments semblants i impulsar el coneixement i l'acceptació d'altres formes de viure per afavorir la convivència entre jovent de diverses contrades.

L'AIGUA I LES AIGÜES

El contingut d'aquest treball, fet per Carlota Nou Plana, de l'IES Joan Oró de Lleida, se centra en l'aigua de consum domèstic (higiene personal, neteja, etc.) i la que es consumeix en la dieta (cuina i beguda en els àpats). L'autora assenyala que l'ús gairebé indiscriminat de l'aigua ha fet que n'hagi augmentat el consum de tal manera que pot perillar fins i tot l'abastament a les grans ciutats o nuclis de població afectats per sequeres, això sense tenir en compte la situació dels països del Tercer Món. Afirmar, així mateix, que no hi ha aigua i que aquesta és la raó de la necessitat de la seva reutilització; això pot fer que molts ciutadans i ciutadanes es plantegin si l'aigua de l'aixeta és prou bona per beure'n sense cap altra pre-

caució i, de fet, ha motivat que el consum d'aigües embotellades hagi crescut de manera molt important en l'última dècada.

El treball ha volgut estudiar les característiques de diferents aigües potables i posar de manifest les qualitats de totes i cadascuna. Així, s'ha fet una anàlisi comparativa entre diferents aigües a base de paràmetres analítics per poder-ne determinar la bondat i/o funcionalitat. La presa de mostres s'ha fet, per a les aigües de les xarxes municipals, en fonts públiques de les ciutats objecte d'estudi –Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida–, i, pel que fa a les aigües minerals naturals envasades, s'han analitzat les següents marques: Font d'Or, Viladrau, Font de Pi i Caldes de Boí.

Un cop fetes les anàlisis, l'autora afirma que no hi ha aigües potables millors ni pitjors, sinó amb unes característiques que les poden fer més adequades o recomanables en alguns casos (malalties, deficiències, etc.). Fent un resum de les conclusions de l'estudi, totes les aigües analitzades estan dins dels paràmetres que fixa la reglamentació vigent i, exceptuant les aigües de xarxa de Barcelona, Girona i Tarragona, es poden considerar indicades per a dietes pobres en sodi, ja que presenten valors per sota de 20 mg/l.

Totes les aigües analitzades es poden considerar no càlciques, ja que estan per sota dels 150 mg/l. Les de més alt contingut en calci són les de Tarragona (124 mg/l) i Barcelona (128 mg/l), i la de més baix contingut és la de Caldes de Boí (5.2 mg/l). Cap de les aigües analitzades es pot considerar bicarbonatada (afavoreixen la digestió), ja que no arriben a valors majors de 600 mg/l. L'aigua amb més alt contingut de bicarbonat és la de Font de Pi (352 mg/l), i la que en té un contingut més baix, la de Caldes de Boí (59.78 mg/l). Pel que fa als valors del potassi –ajuda a mantenir l'equilibri de fluids i prevé la deshidratació i l'excés de retenció de líquids–, exceptuant l'ai-

gua de Barcelona (20.75 mg/l), totes les altres estan per sota dels valors inferiors a 6 mg/l, i l'aigua de Lleida és la de més baix contingut (0.9 mg/l). Les aigües de Tarragona (305.1 mg/l), Barcelona (225.9 mg/l) i Font de Pi (179.9) es poden considerar sulfurades. La resta estan molt per sota.

AUTODEPURACIÓ DE LA RIERA DE TORRELLES

L'autor d'aquest treball és Eddie Rodríguez Carballo, estudiant de la Facultat d'Odontologia de la Universitat de Barcelona, i té com a objectiu acostar-se al concepte d'autodepuració d'un curs d'aigua mitjançant l'estudi de la riera de Torrelles en tres zones notablement diferents pel que fa al grau de contaminació aparent de les aigües (de major a menor grau) i la valoració de la seva capacitat d'autodepuració.

Per avaluar l'estat de les aigües es van fer proves fisicoquímiques i es van utilitzar diversos mètodes (BILL, BMWPC i sistema d'indicadors saprobis) que fan servir bioindicadors per conèixer l'estat ecològic de les aigües. El treball de camp va exigir fer visites regulars setmanals als tres punts de la riera per fer els mostratges.

L'estudi ha permès fer patent la capacitat d'autodepuració d'un curs d'aigua, ja que, en un espai de 1.750 m –la zona 1 de l'estudi era al nucli urbà de Torrelles, sota un abocador controlat del clavegueram, i la zona 3 estava situada a 1.750 m de la zona 1–, la qualitat de l'aigua va passar de molt baixa (2 graus BILL) a força més neta (6 graus BILL) mitjançant processos naturals en què els bacteris i l'oxigenació de les aigües van tenir un paper important.

ESBANDIR ELS PLATS AMB POC AIGUA

Tot i que a l'Exporecerca Jove no es van poder presentar els resultats definitius d'aquest treball, l'hem inclòs pel seu indubtable interès.

Quina és la quantitat mínima necessària d'aigua per esbandir els plats? Una qüestió molt quotidiana i que, per aquest motiu, implica diàriament un important malbaratament d'aquest recurs. L'objectiu final de l'Adriana Pérez i la Sandra Pérez, de l'IES Narcís Monturiol, és buscar un mètode eficaç i pràctic que permeti estalviar aigua partint de la següent hipòtesi: com més sabó es faci servir, més aigua es necessitarà, i, sigui quin sigui el material del plat, no influirà en la quantitat d'aigua necessària per esbandir-lo.

Les variables per fer aquesta experiència són tres quantitats diferents de sabó (1 ml, 2 ml i 3 ml) i tres tipus de plats (ceràmic, de vidre i d'acer inoxidable), i s'ha construït un enginy per poder calcular quanta aigua es necessita per esbandir els plats, fonamentat en el fet que, quan l'aigua conté sabó, en sacsejar-la, es forma escuma.

INVENTARI FISICOBOLÒGIC DEL RIU BESAYA

En aquest cas, Yolanda Soler Sancho, de l'IES Severo Ochoa d'Esplugues de Llobregat, va voler investigar la qualitat d'un ecosistema fluvial mitjançant inventaris d'espècies animals i vegetals que habiten el riu, tot plegat amb la intenció d'acostar el lector a l'entorn natural per on discorre el riu Besaya i, al mateix temps, intentar conscienciar de la necessitat de preservar de cara al futur els ecosistemes fluvials de tots els rius.

Per fer el treball es va triar un tram de 1.250 m del riu Besaya, on es van recollir mostres tant de l'aigua (en 6 trams escollits estratègicament per contrastar les possibles perturbacions ocasionades per diversos factors) com dels macroinvertebrats aquàtics (en 16 zones diferents per poder tenir una visió més exhaustiva de les diverses poblacions que habiten el riu).

Un cop analitzades totes les dades, l'estudi arriba a la conclusió que la diversitat de les poblacions de macroinvertebrats pot estar determinada per les diferents condicions físiques, i que factors com la llum, la velocitat, l'amplada i el cabal poden limitar la supervivència d'alguns invertebrats. També es conclou, entre altres aspectes, que els ecosistemes més madurs coincideixen amb les zones de valors mitjans respecte als factors físics, i que seria convenient seguir estudiant l'estat en què es troba el riu per evitar danys majors en el futur. ■

Eulàlia Masdeu.
Textos extrets del programa
de la III Exporecerca Jove

Els treballs a la tardor

Les pluges de la tardor afavoreixen l'aparició de fongs i plagues d'insectes: cal observar sovint les tiges i fulles

Quants canvis en aquesta estació, canvis de tota mena: meteorològics, de colors, de textures, ... Això per citar-ne uns quants que tenen molt a veure amb la natura i que també tenen un ressó important en el nostre estat d'ànim. Les feines que s'han de fer en aquesta estació de l'any, tant al jardí com a la terrassa o el balcó, ben segur que ens serviran d'esbarjo i, a més a més, en recollirem els fruits quan arribi la benaurada primavera.

Els mesos d'octubre i novembre són especialment adequats per fer plantacions de bulbs de tardor, que floriran durant la primavera. La tulipa (*Tulipa sp.*), el narcís (*Narcissus sp.*), el jacint (*Hyacinthus orientalis*), *Anemone sp.*, *Allium sp.* i *Scilla peruviana* en són bons exemples. També podem sembrar gespa, preferentment fins a la primera meitat de la tardor. Si es fa més tard, la baixa temperatura pròpia de l'estació alentirà molt el procés de germinació de les llavors, amb el consegüent risc que això comporta. D'altra banda, és un bon moment per implantar gespa en forma de catifa, més coneguda com a *tepes* o pans d'herba.

POSAR NOVES PLANTES

Durant tota la tardor es poden transplantar determinades espècies en aquells llocs on el clima no sigui rigorós, com és el cas del litoral i el prelitoral. No podem dir el mateix de les comarques pirinenques i prepirinenques, ja que

en aquests indrets és preferible fer les plantacions a la primavera, quan les gelades intenses i la neu ja no fan notar la seva presència.

MILLORAR LA TERRA

Pel que fa als treballs de manteniment del sòl, durant la tardor és molt oportú fer una cava da o entrecavada, especialment de mitjans a finals d'aquesta estació, seguida d'una aportació de matèria orgànica al sòl. Aquesta operació és apropiada per als arbustos, les plantes vivaces i també als arbres, tot i que quan són adults no cal que sigui anual. Així mateix, entre els mesos d'octubre i novembre és convenient aportar a la gespa l'última dosi d'adob mineral que ha de contenir els tres elements bàsics: nitrogen, fòsfor i potassi, i caldrà continuar les feines de reg i de sega, però amb menor freqüència que en les estacions més càlides.

A les terrasses i balcons és convenient remoure els 2-3 cm de terra més superficial per facilitar l'airejament del sòl. A finals de tardor es pot retirar de les jardineres i testos la capa de terra més superficial, on solen aparèixer moltes arrels, i l'espai buit de substrat s'ha d'omplir amb terra nova.

PODAR

La poda és una de les operacions més característiques de la jardineria, que pot beneficiar la planta si es fa amb cura i en el moment oportú. A la tardor és adequat podar les tanques de coníferes, com el xiprer (*Cupressus sempervirens*), o d'arbustos com la troana (*Ligustrum japonicum*), el llorer (*Laurus nobilis*) o l'evònim del Japó (*Evonymus japonicus*). Aquesta operació es farà a les tanques on el creixement en gruix i alçada hagi excedit les mides que es volen mantenir al llarg de l'any.

En el cas d'arbustos cultivats per la flor cal esperar a finals de tardor i tallar totes les tiges

arran de terra en espècies com la dàlia (*Dahlia pinnata*), la canya de rosaris (*Canna indica*) i també *Canna x generalis*. També és el moment més oportú per tallar els geranis que s'han estirat excessivament. Procurarem eliminar les tiges que presentin una coloració marró (tiges velles), i deixar les de color verd (tiges joves). Els talls es faran entre 5-10 cm de terra.

REG I CONTROL FITOSANITARI

La tardor sempre és una estació de pluges, que afavoreixen l'aparició de malures causades, sobretot, per fongs. També, convé observar les fulles i les tiges per detectar possibles plagues, fonamentalment d'insectes.

Pel que fa a les plantes d'interior, s'ha de reduir la freqüència de reg i, sobretot, retirar l'aigua sobrera que quedi retinguda al plat de sota el test aproximadament 20 minuts després d'haver regat. Pel que fa a l'adobat, també caldrà espaiar-lo, de manera que a finals de la tardor deixarem d'adobar fins a l'inici de la primavera. ■

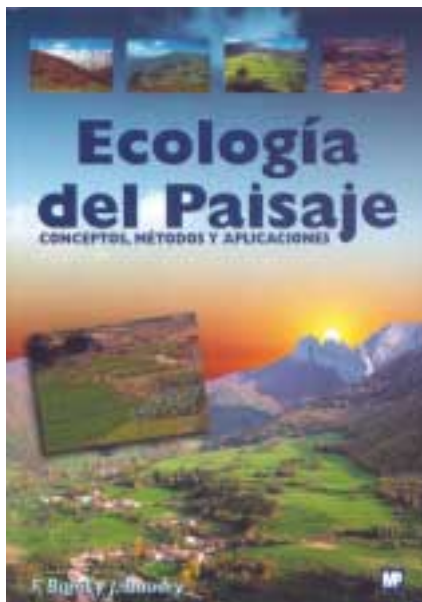
Joana Sobirans

ELS BULBS DE TARDOR

Espècie	profunditat	distància	exposició	alçada	floració
<i>Allium sp.</i>	6-10 cm	5-10 cm	sol/mitja ombra	40-90 cm	IV-V
<i>Anemone sp.</i>	5 cm	15-20 cm	mitja ombra/ombra	15-40 cm	IV-V
<i>Crocus vernus</i>	5-8 cm	5-10 cm	sol/mitja ombra	20 cm	II-III
Safrà (<i>Crocus sativus</i>)	5-8 cm	5-10 cm	sol	20 cm	IX
<i>Cyclamen persicum</i>	5 cm	10 cm	mitja ombra/ombra	20-30 cm	III-V
Corona imperial (<i>Fritillaria imperialis</i>)	20-25 cm	30 cm	mitja ombra/ombra	60-80 cm	III-IV
Jacint (<i>Hyacinthus orientalis</i>)	15 cm	12-15 cm	sol/mitja ombra	20-30 cm	IV-V
<i>Iris sp.</i> (bulboses)	10 cm	15 cm	sol	30-60 cm	V-VI
<i>Ixia tataricum</i>	5-8 cm	10 cm	sol	25-100 cm	V-VI
Calabruixa (<i>Muscari armeniacum</i>)	4-5 cm	10 cm	sol	15-20 cm	IV-V
Narcís (<i>Narcissus sp.</i>)	10-12 cm	15-30 cm	sol/mitja ombra	20-40 cm	III-IV
<i>Ornithogalum thyrsoides</i>	5-6 cm	20 cm	sol	40-70 cm	V-VI
<i>Ranunculus asiaticus</i>	5 cm	10 cm	sol	15-25 cm	V-VI
<i>Scilla peruviana</i>	5 cm	10-15 cm	sol/mitja ombra	25-30 cm	IV-V
Tulipa (<i>Tulipa sp.</i>)	10-15 cm	10-15 cm	sol	25-80 cm	IV-V

Ecologia del paisatge

Aquesta obra proposa una aproximació a l'ecologia dels paisatges agrícoles articulant estretament les activitats humanes i el funcionament ecològic. De fet, recolza sobre la formació mixta d'agrònom i ecòleg dels autors, François Burel i Jacques Baudry, i també en la seva doble competència teòrica i pràctica. Així mateix, permet analitzar les conseqüències ambientals de les activitats humanes estudiant aquestes activitats des d'una perspectiva ambiental. En el llibre es desenvolupen els principals conceptes, els mètodes d'anàlisi espacial des del punt de vista ecològic i els factors de la dinàmica paisatgística amb incidència ecològica. Igualment, el text detalla les bases teòriques i empíriques de les relacions entre l'estructura espacial del paisatge i processos com la dinàmica de poblacions, les comunitats i els fluxos biogeoquímics, i es presenten exemples d'aplicació dels conceptes d'ecologia del paisatge a diversos països. ■

Ecología del paisaje. Conceptos, métodos y aplicaciones. François Burel i Jacques Baudry. Ediciones Mundi-Prensa, 2002.

Les aigües subterrànies

La Fundació Marcelino Botín ha editat dos llibres dedicats a l'estudi de les aigües subterrànies: *Aguas subterráneas: retos y oportunidades* i *La economía del agua subterránea y su gestión colectiva*. L'edició d'aquestes dues obres és fruit del projecte de recerca sobre les aigües subterrànies a Espanya iniciat l'any 1998 per l'esmentada fundació, que dedica una especial atenció als aspectes jurídics, econòmics, educatius i institucionals. El primer llibre recull la síntesi final del projecte, amb un resum dels treballs presentats en els dos seminaris més importants que es van fer al llarg del projecte. El segon llibre està totalment dedicat als aspectes econòmics de les aigües subterrànies a Espanya i a les entitats que s'ocupen de la seva gestió col·lectiva, que va ser el tema d'un dels dos seminaris abans esmentats. Conté capítols dedicats al regadiu amb aigües subterrànies, l'oferta per a l'abastament urbà i el paper econòmic i de desenvolupa-

ment que tenen aquestes aigües a Andalusia, la Comunitat Valenciana, la Manxa, Múrcia, les illes Canàries i Catalunya. ■

Aguas subterráneas: retos y oportunidades. M. Ramón Llamas, Juan Mª. Fornés, Nuria Hernández-Mora i Luis Martínez Cortina.

Ed.: Fundación Marcelino Botín, Ediciones Mundi-Prensa, 2001.

La economía del agua subterránea y su gestión colectiva. Nuria Hernández-Mora i M. Ramón Llamas, editors. Ed.: Fundación Marcelino Botín, Ediciones Mundi-Prensa, 2001.

Gestió ambiental de l'aqüicultura

Des dels seus inicis, l'aqüicultura ha estat considerada un aliat de l'ús sostenible dels recursos pesquers. El seu desenvolupament és clau per aconseguir un abastament que no posi en perill aquests recursos. Tot i això, les explotacions aqüícoles han quedat al marge de les normatives dirigides a portar els sistemes de producció industrial cap a pràctiques més responsables amb el medi ambient. A *La gestión medioambiental en la acuicultura española* s'analitzen els factors ambientals clau en cadascuna de les activitats d'aquest sector productiu, factors que han permès establir els punts que, des d'una perspectiva sostenibilista, ha d'incloure un pla estratègic del sector. El llibre també incorpora una recopilació de la legislació mediambiental aplicable a aquesta activitat productiva. ■

La gestión medioambiental en la acuicultura española. Ed.: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación i Ediciones Mundi-Prensa, 2002.

Sabem realment què passa al món?

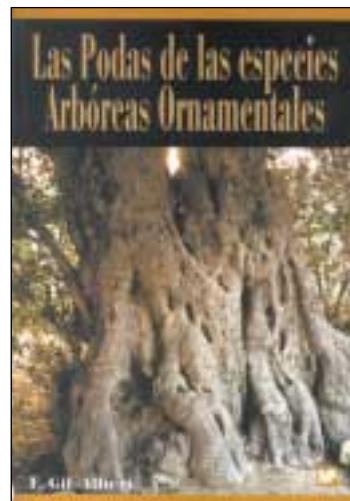
Aquesta és la pregunta que intenta contestar Intermón Oxfam amb el nou col·leccionable *Debolsillo*, dedicat a analitzar temes que són clau en la nostra societat.

Aquest és el primer cop que Random House Mondadori i Intermón Oxfam col·laboren en l'edició d'una col·lecció conjunta de llibres, que té com a objectiu oferir una reflexió rigorosa i responsable sobre les principals qüestions que preocupen els ciutadans i ciutadanes d'avui. Els vuit títols que componen la col·lecció són: *Reponer la tierra* (José Luis Gallego), *Hijos de guerra* (Magda Bandera), *ONGD* (Siscu Baiges), *Cuarto mundo* (Gisela Busaniche), *Dinero ético* (Piergiorgio M. Sandri), *La paz es posible* (Vicenç Fisas), *Emigrantes y refugiados* (Ignasi Riera) i *Historia de Ada* (Pilar Rahola). Tots ells permetran al lector acostar-se als grans temes de debat del nostre temps, com són els conflictes, la pau, la sostenibilitat o la immigració. ■

Debolsillo,
Random House
Mondadori i
Intermón
Oxfam, 2002.

Podar els arbres ornamentals

Al llarg d'anys i anys de desenvolupament, els arbres reben múltiples intervencions de poda, unes millors i altres pitjors. En qualsevol cas, totes hauran influït en el seu aspecte. El que és ben cert és que cal podar, ja que fins i tot l'arbre "ho demana" amb insistència. Això és el que ens explica

F. Gil-Albert a la contraportada del llibre *Las podas de las especies arbóreas ornamentales*, en què fa un extens repàs tant dels equips necessaris per podar com de les operacions complementàries i els diferents tipus de poda. L'obra també dedica un capítol a la poda de les coníferes i un altre a la cirurgia arbòria. ■

Las podas de las especies arbóreas ornamentales. F. Gil-Albert. Ed.: Ediciones Mundi-Prensa, 2001.

Val la pena visitar-ho

La Calma, el Parc Etnològic de Tagamanent

*Cultura i natura es
donen la mà en aquest
indret del Montseny*

Situat al pla que li dona nom, la Calma és un projecte integrat per la Casa Museu l'Agustí, l'església de Santa Maria de Tagamanent, la masia del Bellver i tot el seu entorn. Tot plegat, doncs, conforma una atractiva oferta cultural i de lleure oberta al visitant, que podrà gaudir d'un paisatge espectacular i divers a l'extrem occidental del Parc Natural del Montseny. La restauració de les masies del Bellver i l'Agustí i la recuperació del seu entorn permeten conèixer com era anys enrere la vida en una explotació agrícola, ramadera i forestal d'aquesta zona del Montseny.

Documentada ja en el segle XV, l'Agustí és un dels elements més destacats del patrimoni arquitectònic del parc i un exemple força representatiu de masia de muntanya. A finals de la dècada dels 70, el conjunt va ser adquirit per la Diputació de Barcelona, en el marc de les polítiques de gestió al Montseny impulsades per aquesta institució. La restauració i la investigació documental i arqueològica, així com el treball de recopilació i sistematització

de mobles i *atrezzo*, permeten fer una "immersió ambiental" en el passat de l'Agustí. La casa museu ofereix una visita guiada per les corts, habitacions, sales i estances, "acompanyats" de la veu de Fèlix Agustí, cap del casal en la primera meitat del segle XVIII. Pel que fa a la masia del Bellver, acull els serveis d'informació, bar i restaurant.■

La Calma, Parc Etnològic de Tagamanent. Obert el divendres, dissabte, diumenge i dies festius (es recomana reserva). De dilluns a dijous, únicament amb reserva prèvia.

Informació: El Bellver, 08593 Tagamanent; Ap. de Correus 155, 08530 La Garriga.

Tel.: 637 744 279/637 744 280

a. e.: lalcalma@lcalma.com

web: <http://www.lcalma.com>

UNS QUANTS PARATGES NATURALS

La Tordera, un riu que neix al Montseny: itinerari a peu que permet fruit de la bellesa d'un riu d'aigües netes, conèixer com es forma i quins són els secrets de la seva flora i fauna. Durada: 3 hores. Sortida a la plaça del poble de Montseny, a les 11.00. Preu: 4 euros. Dates: 11 d'agost i 8 de setembre. Reserva prèvia. Tel.: 93 847 30 60, 93 847 31 36, 93 848 20 08.

Visita al Parc Forestal de Montbaig: un dissabte de cada dos pots conèixer aquest parc forestal acompanyat d'un guia de la natura i del material informatiu i de suport necessari per no deixar cap racó per veure. Inclou dinar. Descomptes per a infants. Preu: 10,82 euros. Informació: Fundació Cassià Just, Sant Boi de Llobregat. Tel.: 93 630 27 66, fax: 93 630 32 34, a. e.: fcjust@suport.org.

Els rucs us porten: acosteu-vos a una de les poques reserves d'ases del nostre país. Tindreu l'oportunitat de passejar al ritme d'abans pel Parc Natural del Montnegre i el Corredor dalt d'un ruc o amb un petit carro. Després d'una hora de recorregut, dinar fet a la brasa. Descomptes per a nens. Preu: 22 euros. Reserva prèvia. Informació: Rucs del Corredor, Dosrius, tel.: 610 899 926, web: <http://www.go.to/rucs>.

La 'web' de Parcs i Jardins es renova

Parcs i Jardins ha introduït tot un seguit de canvis en la seva pàgina web. L'objectiu és fer més àgil l'accés a la informació que hi ha en les diferents seccions i augmentar-ne i millorar-ne els continguts. És per aquest motiu que la web ha estat redissenyada gràficament, i, ara, la seva aparença és semblant a la d'una revista, cosa que permet apreciar més fàcilment els diferents nivells d'informació. D'altra banda, s'han ordenat els menús per simplificar l'accés a qualsevol punt de la web des de la pàgina principal. Una de les novetats més importants és la inclusió en aquesta pàgina d'informacions destacades i l'accés directe a un cercador, a les tres llengües en què està editada la web i a la bústia.

Els continguts també s'han redistribuït. Així, la nova secció "Parcs didàctics", que s'ha dissenyat pensant sobretot en les escoles, incorpora els temes d'educació ambiental i alguns aspectes de patrimoni verd i jardineria intel·ligent. Pel que fa a

la resta de seccions, "Parcs temàtics" és una zona interactiva en què és molt important l'acció de l'usuari, ja que, per exemple, permet dissenyar jocs relacionats amb el verd urbà amb l'ajuda de la informació que conté la web; "Parcs agenda" conté informació dels esdeveniments que tenen lloc als parcs, jardins i platges de Barcelona; "Parcs i Jardins" conté informació de l'Institut Municipal, i "Parcs sostenible", informació de com es gestionen els parcs i les platges de la ciutat, amb temes relacionats amb el patrimoni verd i la jardineria intel·ligent. ■

Web de Parcs i Jardins de Barcelona, Institut Municipal:
<http://www.bcn.es/parcsijardins>

FAUNA URBANA per José Luis Gallego

Il·lustració: Martí Barba

La medusa de la Mar Bella

Les meduses són uns dels éssers vius més singulars de tots els que poblen el Mediterrani. Formats en un 95% per aigua, aquests invertebrats marins conserven una de les formes de vida més primitives del planeta i encara colonitzen gairebé tots els mars del món. Ara bé, la possibilitat de trobar un exemplar de born blau (*Rhizostoma pulmo*), una de les espècies més espectaculars que arriben a les nostres costes –el barret pot arribar als 60 cm–, es dona molt de tant en tant. Per això, encara recordo l'apunt naturalístic del meu quadern de camp i de bitàcola amb total nitidesa.

Encara no eren les 9 d'un calorós matí d'agost quan, des de la punta de l'espigó de la Mar Bella, atret per una gavina menuda que xipollejava amb un peix al bec, vaig descobrir la silueta d'aquest espectacular celenterat sota l'aigua cristal·lina. Com una nau extraterrestre, la medusa es desplaçava amb una elegància líquida tot

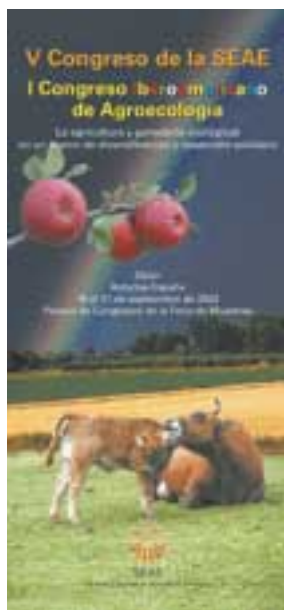

contraient i estenent la cúpula gelatinosa, com en un ballet aquàtic, abraçant l'aigua per agafar impuls. Captivat per la imatge de l'animal, no vaig parar atenció a la presència d'una altra espècie no menys singular de la fauna costanera d'estiu: en aquest cas, un despistat vertebrat terrestre que, equipat amb aletes, ulleres i tub, es dirigia amb amfibia inexperiència cap a la medusa.

El moment del contacte va resultar tragicòmic. El turista devia notar la superfície gelatinosa i tova de la medusa molt abans d'adonar-se de què/qui era aquella càlida criatura de

tacte tan delicat. Va ser en girar-se i veure-la quan va reaccionar amb un atac de pànic i, sortint de l'aigua a la tremenda, es va enfilarr roques amunt, sense treure's els patos ni les ulleres, deixant anar notes de saxo desafinat pel tub. Durant l'ascensió, cames i braços van patir una erosió fatal. Poc després, encara sagnant i amb un aspecte certament lamentable, em va mostrar la intenció d'arponejar el *Nautilus* gelatinós amb el pal de la seva ombrel·la tot dient-me: "L'has vist? Quasi em mata, aquesta bèstia. Guaita que gran. De poc que no ho conto." El meu assessorat consell va salvar la vida a la medusa. "Després de tot –li vaig dir–, aquesta espècie és una de les poques que no fan mal als banyistes." "Bé, que no pica –li vaig aclarir–." Va ser llavors quan, comprovant que l'únic mal que havia pres se l'havia fet tot fugint roques amunt, i mentre la vèiem enfonsar-se, va encertar a dir: "Sí que n'és, d'espectacular. Ja tens raó." ■

Agenda

Congressos

V CONGRÉS DE LA SOCIETAT ESPANYOLA D'AGRICULTURA ECOLÒGICA, I CONGRÉS IBEROAMERICÀ D'AGROECOLOGIA

Del 16 al 21 de setembre, Gijón

a. e.: congreso-seae2002@serida.org

web: <http://www.agroecologia.net>

XXIX CONGRÉS DE L'ASSOCIACIÓ ESPANYOLA DE PARCS I JARDINS PÚBLICS, PARJAP 2002

Del 17 al 21 de setembre, Salamanca

La gestió del patrimoni verd públic

Informació: Associació Espanyola de Parcs i Jardins Públics, tel.: 91 360 08 80, fax: 91 360 08 81, a. e.: aepjp@arrakis.es

web: <http://arrakis/~aepjp>

34a. CONFERÈNCIA EXPOSICIÓ ANUAL, XII PREMIS ANUALS SOBRE EXCEL·LÈNCIA MEDIAMBIENTAL

Dia 27 de setembre, Steamboat Springs, Colorado (EUA)

a. e.: ecinfo@ieca.org

web: <http://www.ieca.org>

CONFERÈNCIA INTERNACIONAL SOBRE PLANTES

Del 30 de setembre al 2 d'octubre, Florida (EUA)

a. e.: mmazza@ballpublishing.com

web: <http://www.ballpublishing.com>

Fires

PLANTARIUM 2002

Del 21 al 24 d'agost, Boskoop (Holanda)

Saló internacional de productes de viver

a. e.: gwijchman@all-round.nl

26a. BIENNAL DE LA FLOR I LA PLANTA

Del 31 d'agost al 8 de setembre, Pescia (Itàlia)

Exposició de flor tallada i planta ornamental, mostra internacional de floroviverisme

Informació: tel.: +39 572 45 30 10,

fax: +39 572 45 31 08

a. e.: info@comisent.it

GAFA

De l'1 al 3 de setembre, Colònia (Alemanya)

Fira monogràfica internacional del jardí

a. e.: m.bernards@koelnmesse.de

web: <http://www.koelnmesse.de/gafa>

ASPROGA

Del 5 al 9 de setembre, Santiago de Compostel·la

Exposició de productors d'ornamentals de Galícia

a. e.: BLC00000@santandersupernet.com

SINFONIA FLOREALE

Del 6 al 8 de setembre, Arona (Itàlia)

Mostra mercat de planta ornamental

a. e.: florservice@libero.it

AGRIFLOWERS 2002

Del 12 al 14 de setembre, Nova York (EUA)

Mostra internacional de floricultura

a. e.: info@hnp.nl

web: <http://www.agriflor.com>

FLORMART-MIFLOR

Del 13 al 15 de setembre, Pàdua

(Itàlia)

Saló internacional de floricultura

en viviers i jardineria

a. e.: info@padovafiore.it

web: <http://www.padovafiore.it>

GLEE

Del 15 al 17 de setembre, Birmingham (Regne Unit)

Exposició internacional de la jardineria i el temps lliure

web: <http://www.GLEEbirmingham.com>

FRUTAL 2002

Del 16 al 19 de setembre, Fortaleza, Ceará (Brasil)

9a. Setmana internacional de fructicultura, floricultura i agroindústria

a. e.: geral@sindifruta.com.br

web: <http://www.sindifruta.com.br>

GALABAU

Del 18 al 21 de setembre, Nuremberg (Alemanya)
14è. Saló europeu per a la construcció i el manteniment d'espais verds
a.e.: info@nuernbergmesse.de
web: <http://www.galabau.info-we.de>

EUROFRUIT-FIRA DE SANT MIQUEL

Del 25 al 29 de setembre, Lleida
Informació: <http://www.firadelleida.com>

ARBORÈTUM

Del 27 al 29 de setembre, Girona
Saló professional dels viviers
a. e.: fira@grn.es

EXPO AGUA

Del 27 al 30 de setembre, Lisboa
Saló internacional de l'aigua
Informació: <http://www.exposalao.pt>

JARDITEC - URBAVERT

Del 30 de setembre al 2 d'octubre, París (França)
Saló dels productes, solucions i tendències per al jardí i l'oci
a. e.: Cdhr.Centre@wanadoo.fr
web: <http://www.salons-automne.com>

IBERFLORA/EUROAGRO

Del 17 al 19 d'octubre, València
Saló del jardí i la tecnologia
a. e.: feriavalencia@feriavalencia.com
informació: <http://www.feriavalencia.com/>

SAMATEC

Del 23 al 27 d'octubre, Madrid
Setmana de l'agricultura, el medi agrari i la tecnologia
a.e.: aesdesa@aesdesa.com
web: <http://www.aesdesa.com>

Simposis

IX SIMPOSI IBÈRIC SOBRE NUTRICIÓ MINERAL DE LES PLANTES

Del 10 al 13 de setembre, Saragossa
Nutrició mineral en una agricultura mediterrània sostenible
a. e.: simponutri@eead.csic.es
web: http://www.eead.csic.es/simposio_nutricion_2002

LA LLUNA

Creixent: 15 d'agost a les 10.12 (tempestats) i 13 de setembre a les 18.08 (disminució de les temperatures).
Plena: 22 d'agost a les 22.20 (calorós) i 21 de setembre a les 13.59 (variable i xàfecs).
Minvant: 1 d'agost a les 10.22 (temperatures altes) i 29 de setembre a les 17.03 (calma).
Nova: 8 d'agost a les 19.15 (nuvolades) i 7 de setembre a les 03.10 (bon temps).

EL SOL

L'1 d'agost, el sol va sortir a les 04.45 i es va pondre a les 19.09, i el 31 d'agost sortirà a les 05.16 i es pondrà a les 18.26. L'1 de setembre, el sol sortirà a les 05.17 i es pondrà a les 18.25, i el 30 de setembre sortirà a les 05.46 i es pondrà a les 17.35.

PLUJA I TEMPERATURA

L'agost del 2001 es van recollir a l'Observatori Fabra de Barcelona 16,2 l d'aigua de pluja per m², i el setembre, 49,5 l. La temperatura mitjana en aquest observatori va ser, l'agost de l'any passat, de 25°C, i el setembre, de 19,6°C.

JARDINERIA

Els mesos d'agost i setembre s'ha de tenir cura del crisantem a les plantacions industrials, així com de la clavellina, que requereix regades, eixarcolades i tractaments. En els jardins particulars segueixen en flor dàlies i margarides, i la gespa s'ha de regar abundantment.

ARTS GRÀFIQUES

Arco Diseño Gráfico Avanzado, S. L.
C. Girona, 176, planta baixa
08037 Barcelona
Tel.: 93 476 89 05, fax: 93 476 89 06
A. e.: arco@arcosl.es
Web: www.arcosl.es:

AUTOMOCIÓ

Motor Llansà
Gran Via, 80
08902 L'Hospitalet de Llobregat
Tel.: 93 336 07 00, fax: 93 335 11 98
Web: www.quadis.es

Land Motors

C. Motors, 148 08038 Barcelona
Tel.: 93 223 02 87, fax: 93 223 26 80
A. e.: landmotors@quadis.es
Web: www.quadis.es

EINES, MAQUINÀRIA I VEHICLES DE JARDINERIA

Aubert, S. A.
Av. Barcelona, 63
08970 Sant Joan Despí
Tel.: 93477 03 30, fax: 93 477 24 38
C. Sant Ferran, 86
08940 Cornellà de Llobregat
Tel.: 93 474 35 35, fax: 93 434 37 80
C. Carders, 4 08003 Barcelona
Tel.: 93 319 66 03, fax: 93 319 06 66

Ctra. de Ribes, 103
08520 Les Franqueses del Vallès
Tel.: 93 849 28 22, fax: 93 849 22 67
A. e.: politractor@sefes.es
Web: www.politractor.com

Suministros I.L.A.G.A., S. A.
Pg. de Sant Joan, 12
08010 Barcelona
Tel.: 93 232 74 11, fax: 93 232 40 31
A. e.: ilaga@ilaga.es
Web: www.ilaga.es

FITOSANITARIS

Martí Fabres, S. L.
Polígon Industrial les Berges
C. Cerdanya, s/n 08251 Santpedor
Tel./fax: 93 827 23 07

Comercial Química Massó, S.A.
C. Viladomat, 321, 5è. 08029 Barcelona
Tel.: 93 495 25 00, fax: 93 495 25 02
a. e.: jcamps@cpm.es

GARDEN CENTERS

Arribas Center
Quatre Camins, 41 08022 Barcelona
Tel.: 93 417 02 06
Fax: 93 417 07 06

Blac-Bruc

Ctra. de Girona a Sta. C. de Farners,
km 18,8 17430 Santa Coloma de Farners
Tel.: 972 87 72 94
Fax: 972 84 05 86

JOCS INFANTILS

Plastic Omnium
Sistemas Urbanos, S.A.
C. Gobelias, 15, La Florida
28023 Madrid
Tel.: 91 708 29 70, fax: 91 708 03 05
A. e.: posusa@posuspanin.com
Web: www.plasticomnium.com/services

Disposen de productes fabricats en fusta o acer i polietilè que constitueixen jocs resistents, segurs i divertits
Segons la norma UNE-EN 1176

LAMPISTERIA I ELECTRICITAT

SAME, S. L.
C. Montseny, 7-13 08400 Granollers
Tel.: 90210 03 90
Fax: 93 846 86 64
A. e.: inf@same.es
Web: www.same.es

LLAVORS

Neoplant, S. L.
C. Maria Vidal, 324 08340 Vilassar de Mar
Tel.: 90215 22 94
Fax: 93 750 00 08
A. e.: neocom@sefes.es
Web: www.neoplant.es

MATERIAL DE CONSTRUCCIÓ

MAUSA (Maderas Alto Urgel, S. A.)
C. Tirso de Molina, 2
08940 Cornellà de Llobregat
Tel.: 93 377 40 50, fax: 93 565 05 56
A. e.: eduardosantiago@mausa.es

MOBILIARI URBÀ

Parques y Jardines Fábregas, S. A.
C. Gran Bretanya, 41
08700 Igualada
Tel.: 93 805 11 25, fax: 93 803 27 31
A. e.: grupfabregas@grupfabregas.com
Web: www.grupfabregas.com

Santa & Cole (divisió urbana)

C. Balmes, 71
08440 Cardedeu
Tel.: 93 846 24 37
Fax: 93 871 17 67
A. e.: urbana@santacole.com

REG, MATERIAL I INSTAL·LACIONS

Sabater Grup
Polígon Industrial el Cros
08310 Argentona
Tel.: 93 741 42 32
Fax: 93-757 92 41
A. e.: sabater@sabatergrup.com
Web: www.sabatergrup.com

SERVEIS DE JARDINERIA, OBRA PÚBLICA

ACYCSA (Antonio Casado y Cía., S. A.)
Mas d'en Sol, s/n,
Ctra. N-II, km 751,2
17705 Pont de Molins
Tel.: 972 52 91 36, fax: 972 52 91 11
A. e.: viveros@acycsa.es
Web: www.acycsa.es

CLD, Neteja i Gestió Ambiental
Gran Via de Carles III,
98, 3a. planta
08028 Barcelona
Tel.: 93 330 85 18/19, fax: 93 330 85 23
A. e.: info@grupcld.com
Web: www.grupcld.com

ESPAI JARDI
Av. Francesc Cambó 17 2n A.
08003 Barcelona
Fax 93 319 97 43
93 284 18 22
www.espai-jardi.com

CESPA

Polígon Industrial Zona Franca,
carrer B, 16-22
08040 Barcelona
Tel.: 93 413 65 95
Fax: 93 413 65 97
A. e.: marti-bcn@cespa.es

Jardineria y Riegos Azahar, S. A.

Rambla Ribatallada, 6, 4t 4a
08190 Sant Cugat del Vallès
Tel.: 629 25 42 32
A. e.: barna.azahar@peleline.es

TERRES I SUBSTRATS

División Tierras y Complementos
T.M.A. (Tecnología Medio Ambiental)
Grup F. Sánchez, S. L.
Av. Can Fontanals, s/n Ap. de Correus 276
08190 Sant Cugat del Vallès
Tel.: 93 675 41 11, fax: 93 674 16 52
Planta: Ctra. antiga d'Ullastrell, s/n
Finca Can Carreras 08191 Rubí
Tel.: 93 588 25 72, fax: 93 588 46 84
A. e.: planta@tma.es Web: www.tma.es

VIVERISTES

Centre de Jardineria Sils, S. A.
Cruïlla N-II/Ctra. Vidreres
Ap. de Correus 26
Tel.: 972 87 52 52
Fax: 972 87 51 62
A. e.: info@jardineriasils.com
Web: www.jardineriasils.com

Cultius Miralpeix Bosch

Ctra. Circumval·lació Est, 4-6
17403 Sant Hilari Sacalm
Tel.: 972 86 89 26
A. e.: miralpeix@miralpeix.com
Web: www.miralpeix.com

Vivers Massaneda, SAT 950

Ctra. de Sant Hilari, s/n Ap. 137
17430 Santa Coloma de Farners
Tel.: 972 84 08 55
Fax: 972 84 09 16
A. e.: massaneda@infonegocios.com

Viver de Bell-Iloc

C. Tarragona, 16-18
08440 Cardedeu
Tel.: 93 844 41 05
Fax: 93 844 41 07
A. e.: vivbell@vivbell.com

DIRECTORI VERD

Barcelona Verda ha ampliat l'extensió i els continguts del seu Directori Verd. L'objectiu és oferir, tant als professionals com als aficionats, àmplia informació sobre les empreses que formen part dels diversos subsectors de la jardineria i el paisatgisme. Així, totes les empreses que es vulguin publicitar a les pàgines del nou Directori Verd es poden adreçar a Parcs i Jardins, tel.: 93 413 24 70, fax: 93 413 24 24.

Parc de la Ciutadella Jazz a l'Hivernacle

tots els dimecres de maig a octubre

Tots els divendres d'agost a les 22:30 h.

2 d'agost

CARME CUESTA QUARTET

Carme Cuesta (Veu), Jordi Matas (Guitarra),
Cris Higgins (Contrabaix), Xavi Maureta (Bateria)

9 d'agost

PEP COCA QUARTET

Pep Coca (Contrabaix), Jordi Riera (Guitarra),
Juan Aguiar (Violí i Mandolina),
Mario Abbaghiati (Guitarra)

16 d'agost

DAVID GARCIA QUINTET

David García (Guitarra), Paul Reverter (Saxo Alt),
Cesc Miralta (Saxo Tenor), Pedro Martín
(Contrabaix), Jordi Gardeñas (Bateria)

23 d'agost

RINO DIXIE BAND

David Parras (Tuba), Erwyn Seerutton (Bateria),
Marcial Cid (Saxo), Francesc Puch (Clarinet)

30 d'agost

MARTÍN ROBLES QUINTET

Jon Robles (Saxo), Carlos Martín (Trompeta),
Joan Díaz (Piano), David Mengual (Contrabaix),
David Xirgu (Bateria)

Servei de bar. Preu 3€

Ara el Jazz, també els divendres

Parcs i Jardins

el teu espai

A LES PLATGES SEMPRE SEGURS

Parcs i Jardins
el teu espai

Nova polsera identificativa

Aquest estiu podràs fer servir a totes les platges de Barcelona, la nova polsera identificativa amb un codi de colors i figures per a cada platja.

Porta'ns el teu fill o la teva filla i li posarem una polsera amb el seu nom, que ens facilitarà la seva identificació en cas que s'extraviï.

És un servei gratuït que trobaràs als llocs de socors de la Creu Roja.